فەرهەنگی خەم

سەرجەمی شیعرەکانی

حەسیب قەرەداخی

بەرگی یەکەم

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی

زنجیرەی رۆشنبیری

*

خاوەنی ئیمتیاز: شەوکەت شێخ یەزدین

سەرنووسەر: بەدران ئەحمەد حەبیب

* * *

ناوونیشان:

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، گەڕەکی خانزاد، هەولێر

س. پ. ژمارە: ١

www.araspublisher.com

حەسیب قەرەداخی

١٩٩٧ - ١٩٢٩

بەڕاسپاردە و ڕێنوێنیی سەرۆکی حکوومەتی هەرێمی کوردستان
W½«“–UÐ ÊÚÑdÓâ}½e| ˙WÐ
دیوانی فەرهەنگی خەم
سەرجەمی شیعرەکانی: حەسیب قەرەداخی
بەبۆنەی فیستیڤاڵی یادی شاعیر لە ڕۆژانی ٦ و ٧ی ئاداری ٢٠٠٢ لە هەولێری
پایەتەختی هەرێمی کوردستان
چاپ کراوە

فەرهەنگی خەم

بەتۆ بگەم... نەمبینی... هەتا تامی بچێژم
بەڵام ڕێی ئاوارەییت لە خاکما ئەنێژم
ئاوی ئەم باخە کۆرپەم، بەچێژی ئازار ئەدەم
تا خەم بهێنێتە بەر لە دەرکی سەد شار ئەدەم
فەرهەگەکان ئەهێنم وشەی خەمیان خڕ ئەکەم
بەم دەسکەوتە، دەفتەری دەردم تەواو پڕ ئەکەم
لەبەر سەر مەشقی چاوت جامی شەفەق ئەهێنم
پەیتا پەیتا بەستەی خەم لە خەمباران ئەسێنم
لە دارستانی شەوی مەینەتی ئەمجارەما
لە دامێنی خوراوی ئەم وێرانە شارەما
پێک لە دوای پێک هەڵ ئەدەم ئەم کۆکتێلە تێکەڵ بێ
ئاسۆیەکە نەزەرگەم، ئاوابوونتی، لێ هەڵ بێ

ناوی کتێب: فەرهەنگی خەم – سەرجەمی شیعرەکانی: حەسیب قەرەداخی
بەرگی: یەکەم
بڵاوکراوەی ئاراس– ژمارە: ١٢١
دەرهێنانی هونەری: بەدران ئەحمەد حەبیب
دەرهێنانی بەرگ: شکار شێخ عەفان نەقشبەندی
خۆشنووسیی بەرگ: هونەرمەند محەمەد زادە
پۆرترێتی بەرگ: ئازا حەسیب قەرەداخی
پیت لێدان: ئاراس ئەکرەم + نادیە عەزیز + دلاوەر صادق ئەمین
هەڵەگری: بەهات حەسیب قەرەداخی + ئازا حەسیب قەرەداخی + ئەمیر داود + شێرزاد فەقێ ئیسماعیل
سەرپەرشتیی چاپ: ئاوڕەحمان مەحموود
چاپی یەکەم – چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، هەولێر– ٢٠٠٢
تیرێژ: ١٦٠٠ دانە
لە کتێبخانەی بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی ڕۆشنبیری و هونەر لە هەولێر ژمارە (١٣)ی ساڵی ٢٠٠٢ی دراوەتێ

سوپاسنامە

بۆ دیوانی سەرجەمی شیعرەکانی شێخی شاعیران، پیری عاشقان «حەسیب قەرەداخی» پێشەکیی ناوێت، چونکە خوێنەران و شیعردۆستانی گەلی کورد فەرهەنگەکانی غەمی حەسیب دەناسن و وەها دەوریان کردۆتەوە کە هەرکەسە بەشێوەی خۆی و بۆ غەمی تایبەتی خۆی کردوونیەتە فەرهەنگی غەمی خۆی، بۆیە ئەم پێشەکییە چاکتر وایە سوپاسنامەی خانەوادەی شاعیری نەمر بێت بۆ ڕێزدار کاک نێچیرڤان بارزانی کە لەماوەی سالآنی دوای مەرگی شاعیرەوە بەردەوام دەستپێشخەری کردووە کە ئەم دیوانە چاپ بکات و، لەوەتەی کارەکەش دەستی پێکرد تا دەرچوونی بەڕێزیان ڕاستەوخۆ لێی پرسیوەتەوە و هانی هەمووومانی داوە کە هەرچی زووە تەواوی بکەین و، هەرچی زیاتریشە بەجوانترین و شیاوترین شێوە بەرهەمی بهێنین.

لەم پەیوەندییەدا دەبێت سوپاسی کاک شەوکەت شێخ یەزدین- خاوەنی ئیمتیازی دەزگای ئاراس و، هێژا بەدران ئەحمەد حەبیب- سەرنووسەری دەزگاکە بکەین کە وەک یەکێک لە خانەوادەی شاعیر و زۆر جار لەوانیش زیاتر خۆی ماندوو کردووە بۆ دەرچوواندنی ئەم دیوانە. سوپاسی زۆریشمان بۆ یەکە یەکەی کارمەندانی دەزگاکە کە دڵسۆزانە بۆ چاپکردنی ئەم دیوانە کاریان کرد و ماندوو بوون.

سوپاسی بێ پایانمان بۆ هەموو ئەو بەڕێزانەی کە بەدەنگی بانگەوازەکەشمانەوە هاتن و، دڵسۆزانە ئەوی لایان بوو لە دەستنووس یان سەرچاوەی تایبەت و وێنەی فۆتۆگرافی بۆیان ڕەوانە کردین و سوودی یەکجار زۆریان لە ئامادەکردنی ئەم بەرهەمەدا هەبوو.

حەسیب قەرەداخی شێخی شاعیران و پیری عاشقان و خەمخۆری کوردان بوو... هەموو ژیان و فیکر و ئەندێشە و خەبات و کارکردنی بۆ کورد و کوردستان و ئازادی و ئاشتی و جوانی و سەرفرازی مرۆڤ بوو... ئێمەش لەگەڵ سوپاسمان بۆ هەمووتان ئەم دیارییە پێشکەشی ئەوی نەمر و ئێوەی خۆشەویست دەکەین.

بنەماڵەی: حەسیب قەرەداخی

بەسەرکردنەوەیکی خێرای
وێستگەکانی ژیانی حەسیب قەرەداخی نەمر

بەهات حەسیب قەرەداخی

لە مانگی مایسی ١٩٢٩دا لە گوندی (سۆڵەی چرچەقەڵا)ی سەر بەناوچەی قەرەداخ، لەناو خێزانێکی هەژار و خوێندەواردا، لە دایک بووە و باوکی ناوی - شێخ عەلی عەبدولرەحمان- بووە، ناسراو بووە بە مامۆستا شێخ عەلی، چونکە مەلا و مامۆستای گوند بووە... ئەم خێزانە لە بنەماڵەی شێخانی مەردۆخی قەرەداخ بوون... کە هەر لە زووەوە خوێندەوار و زانای ئایینی و پیاوی ناسراویان تیا هەڵکەوتووە.

هەر لە منداڵییەوە لەلای باوکی خۆی خوێندوویێتی تا ئەو کاتەی قوتابخانەی ڕەسمی لە گوندەکەیاندا کراوەتەوە، ئەوسا یەکسەر لە پۆلی سێی سەرەتایی وەرگیراوە... پۆلی پێنج و شەشی سەرەتایی لەقەرەداخ تەواو کردووە.

هەلومەرج و کەشوهەوای ژیانی ئەو گوندە شێخنشینە، کە جێی شێخ عەبدوالقادر- شێخی قەمچی ڕەش- بووە، کاریگەرییەکی زۆر گەورە و ئاشکرای بەسەر بونیادی ئەقڵی و ڕۆحی حەسیبی منداڵەوە هەبووە... مزگەوت و کۆڕی مەلا و فەقێیان، مەجلیسی شێخان... زیکر و تەهلیلە و ئەڵقەی دەروێشان...

گۆرانی و سۆز و مەقام و موناجاتی دەنگخۆشان... دەف و شمشاڵ و نەیژەنان... حاڵ و قورئان و (حدیث ونحو وصرف)ی زمانی عەرەبی و شیعری سوارچاکانی شیعری کوردی «نالی و مەحوی و سالم و کوردی و مصباح الدیوان و طاهر بەگی جاف و، شاعیرانی گەورەی فارس سەعدی و حافظ» خەڵوەکێشان و زوهد و هەژاری و غەم و پەژارەی بەرکوانوی ساردی ماڵە جووتیار و ڕاکەڕاکی دوای بەرغەل و چاوەڕوانیی ئێوارانی هاتنەوەی ڕان بەرەو ئاوایی... هەمو ئەم کەشوهەوایە بەردی بناغەی هۆش و سۆزی (حەسیبی منداڵ و هەرزەکاریان) دانا و، پاشانیش کەم تا زۆر لە هەموو قۆناغەکانی تری ژیانیدا ڕەنگیان داوەتەوە و سەدایان لە دووتوێی دێڕە شیعرییەکانیدا دەبیسرێت... بەتایبەتی لە ناوەڕاستی هەشتاکانەوە، بگرە تا دوایین شیعری شاعیر لە ١٩٩٧/١/٥دا، زۆر بەئاشکرا ئەو کەشوهەوایە دێنە بەرچاو و حزوریان هەیە... لە پۆلی سێی سەرەتاییدا بوو سروودێکی دانا بۆ قوتابیانی سوڵە و هەموویان لەبەریان کردبوو کەبەم دێڕە دەستی پێ دەکرد:

ئێمەین قوتابی سوڵەی موقەددەس
بێ ترس و پەروایین باکمان نییە لە کەس

هەر لە منداڵییەوە، جورئەت و چاونەترسی، حازر جوابی و نوکتەبازی و هەقبێژی سیفەتی دیاربوون لە حەسیب دا، بۆیە منداڵێکی ئاسایی نەبووە هەمیشە گوڵی مەجلیس بووە. ئەم سیفەتەشی وەها ڕیشەی لە کەسێتی شاعیر داکوتی بوو بەجۆرێ کە زۆربەی نەهاتییەکانی ژیانی سەرچاوەیان لەم سیفەتانەیەوە گرتبوو. لە سەردەمی سەرەتای لاوێتی دا ئاشنابوو بەدنیای شیعری زێوەر و قانع و بێکەس و لەژێر

کاریگەریی شێوازی شیعریی ئەواندا هەوڵی داوە شیعر بنووسێ...

لە ساڵی ١٩٤٧دا دەبێتە قوتابی لە (دار المعلمین الریفی) لە شارۆچکەی (محاویل) لە شاری-حلە- بەڵام لە ئەنجامی- ڕاپەڕینەکەی ١٩٤٨ دا- بەهۆی مانگرتنەوە، لەوێ دەردەکرێ و دەگەڕێتەوە سلێمانی لە ١٩٤٩دا لە ناوەندی سلێمانی وەردەگیرێتەوە بەڵام دیسان دەکەوێتەوە گێژاوی سیاسەت و لە سەرەتای خوێندنی قۆناغی دواناوەندیدا ئیتر بۆی نالوێ درێژە بەخوێندن بدات و دەگەڕێتەوە بۆ گوندی سۆڵە، لەوێ دەبێتە مامۆستای کوڕانی شێخ...

واتا سەرەتای تێکەڵبوونی شاعیر، بەدنیای جەنجاڵی پڕ سیاسەت لە ڕاپەڕینەکەی ١٩٤٨-ەوە دەست پێ دەکات، سەرەتا لە پارتی دیموکراتی کوردستاندا دەست بەتێکۆشان دەکات، تا جیابوونەوەی هەمزە عەبدوڵلا.

دواتر ڕیزەکانی حیزبی شیوعیی عێراقی بۆ تێکۆشانی چینایەتی و نەتەوەیی و نیشتمانیی هەڵبژاردووە. ئەو دوو ئەزموونەی شاعیر لە ژیانی حیزبایەتیدا هەریەکەیان لە کات و سەردەمی خۆیدا ڕەوت و شێوازی شیعر نووسینیان تا ڕادەیەکی زۆر بۆ دیاری کردووە... کە لەناو پارتی دابوو، هۆنراوەکانی زیاتر دروشم هەڵگری نەتەوە و کوردایەتی و خۆشەویستی وڵات بوون. کە چووە ناو ڕیزەکانی (حشع)ەوە تەوەرەکانی هۆش و سۆزی بوونە: برسێتی، هەژاری، زوڵم و زۆر، دەربەگ و ئیستعمار.... هتد.

کە ڕاوەدونانی پیاوانی ڕژێمی پادشایەتی تەنگیان پێ هەڵچنی و کەم دەرامەتی و نەدارایی گەمارۆیاندا، ناچار بوو لە ساڵی ١٩٥١دا بگەڕێتەوە بۆ زێدی خۆی، سەرلەنوێ نوقمی کەشوهەوا و ژیانی سادەی لادێ و کۆڕ و مەجلیسی شێخان و دەروێشان و، ئەڵقەکانی زیکر و تەهلیلە و سۆز و خەڵوەتی مەقامبێژان و دەفژەنان بووە، بەڵام ئەمجارەیان لە تەمەنێکی تردایە بەخوێندەواری و هۆشیارییەکی سیاسی و فیکریی هاوچەرخەوە.

ئەم سەرلەنوێ گەڕانەوەیەی بۆ ناو دنیای منالی و هەرزەکاریی خۆی، جێ پەنجەیەکی زۆر گرنگی بەسەر نەخشی ژیانی داهاتوو و هۆش و فیکرو بۆچوون و تێگەیشتنی لە دەوروبەر و لە دنیا، جێ هێشتووە. عەلمانیەت و ئایین، سیاسەت و دەروێشی، تێکۆشان و خەڵوەت، سروودی حەماسەت خوڵقێن و زیکر و فیکری زاهیدانە... مەدەنییەت و سۆز بۆ ژیانی پڕ لە سادەیی جووتیار و شوانێکی کوێرە دێیەک... ئەم دوانانە و گەلێ دوانەی تر بەبەردەوامی لە یەک ناخی هەڵچوودا لە دژایەتی و لە یەکگرتنەوەشدا بوون... ئەوانەن پێک هاتەی بنەڕەتیی دنیای شیعری حەسیب قەرەداخی.

لەساڵی ١٩٥٤دا جارێکی تر گوند جێ دێڵێ و ڕوو لە شار دەکاتەوە کارێ بۆ خۆی دەدۆزێتەوە لە ساڵی ١٩٥٥دا لەگەڵ هاوسەرەکەیدا ماڵێکی سادە و ساکار بۆ خۆیان پێکەوە دەنێن. لە ماوەی نێوان ١٩٥٥ تا شۆڕشی ١٤ی تەمموزی ١٩٥٨، حەسیب قەرەداخی چەند جارێک بۆ ماوەی کورت کورت لەسەر بەشداری کردن لە ڕێ پێوان و مانگرتنەکاندا، لەسەر خوتبە و هوتافکێشان و شیعر خوێندنەوەی

لەو ئاپۆرا جەماوەرییانەدا کە دژ بەرژێمی پادشایی و ئیستعمار و کۆنەپەرستان ئەنجام دەدران، زیندانی کراوە.

لەگەڵ سەرکەوتنی شۆڕشی تەمموزی ١٩٥٨دا تا ئەو هەڵگەڕانەوەیەی تیایدا ڕوویدا، لە پێشەنگی ئەو تێکۆشەرانەبوو کە لەگەڵ ملیۆنان ڕەشوڕووتی ئەم وڵاتەدا پشتیوانییان لە شۆڕش و دەسکەوتەکانی دەکرد، بۆیە لەو ماوەیەدا هەم زۆر دەکەوتە بەرچاو، بەرچاوی یار و نەیار، هەم هۆنراوەکانیشی دەقاو دەق ڕەنگدانەوەی ئەو حەماستە جەماوەرییە بوون. کودەتا خوێناویەکەی ٨ی شوباتی ١٩٦٣ مشتێکی جەرگ بڕیوو سەرەوێترایە جەماوەری گەل لە سەرانسەری عێراقدا و کۆتایی بەو خەونە کورتە هێنا کە چەند ساڵێکی کەم ئاواتەکانیان پیا هەڵخستبوو، ئیدی گوڵەکانی ئاوات کەوتنە بەر زوقم و وەیشومە... شاعیریش کە خەونی شیرینی لە خەونی خەڵکی تر قووڵتربوو، هاواری لێ هەڵسا و داد و بێدادی خۆی کرد...

هەر یەکەم بەهار گوڵی ئاواتم
کەوتە بەر زوقم و وەیشومەی هاتم
ئەو پێکەی ویستم بیبەم بۆ لێوم
لێیان شکاندم... بۆ قوڕ نەپێوم

ساڵی ١٩٦٣ لەگەڵ تێکۆشەرانی تردا دەسگیرکرا و ڕەوانەی نوگرەسەلمان کرا... تا ناوەڕاستی ساڵی ١٩٦٥ لەو زیندانەدا مایەوە، پاشان ئازادکرا، بەو مەرجەی لە کوردستاندا نەژی و نەشیان گێڕایەوە سەر کاری پێشووی... ماوەی ئەو دوو ساڵ و نیوەی کە نوگرەسەلماندا لە نێوان گەورە تێکۆشەران و گەورە شاعیران و گەورە هۆشمەند و ڕووناکبیرەکانی کورد و عەرەبدا بردیە سەر، بۆی بووە قوتابخانەیەکی ڕاستەقینە و هۆش و گۆشی تیا قاڵ دار و، هەر لەوێش بۆ یەکەمین جار گوێبیستی شیعری نوێی عەرەبی بوو... جارێکی تریش سیاسەت و ژیانی پڕ کوێرەوەری و ئەشکەنجە، وەرچەرخانێکی ڕیشەییان لە بیر و هەست و شێوازی نووسینی حەسیب قەرەداخیدا هێنایە ئاراوە. هەروەک خۆی لە دەسنووسێکیدا دەڵێ، لە نوگرەدا یەکەمین شیعری شێواز نوێم نووسی... شیعری (ئەی ڕۆژ) و شیعری (بەهاری عومرم) کە لە فەرهەنگی خەمی ژمارە -١-دا بڵاوبونەتەوە لە نوگرەسەلماندا نووسراون، جگە لەوانەش شیعرێک بەناوی (شیعری بەرائەت) واتا پاکانەی نووسی کە تیایدا بەتەوسەوە لەوانە دەدوێ ترس و لەرز دایان دەگرێ و بروایان لەق دەبێ و لەبەردەم جەللادەکانیاندا بەچۆکدا دێن و پاکانە پڕ دەکەنەوە. بەڵام بەداخەوە ئەو شیعرەی بۆ دەرباز نەکرا لە زیندان.

شەوی وانەبووە ئەی ڕۆژ بەچاوت
ئەیەوێ ون کات شۆرەت و ناوت
سا لەسەر باڵی سیمرخی خەبات
هەڵبێ لە ئاسۆی بڵند و وڵات

لە ناوەڕاستی ١٩٦٥ تا ساڵی ١٩٦٩بەدوورخراوەیی، لە بەغدا لەگەڵ هاوسەر و منداڵەکانیدا بەکولەمەرگی و بەکوێرەوەری بەڵام بەسەر بەرزی، گوزەراندیان. لە ناوەڕاستی ١٩٦٩دا بەر لێبوردنێکی گشتی کەوت کە تایبەت بوو بەگێڕانەوەی دەرکراوە سیاسییەکان بۆ سەر کارە حکومییەکانیان... گەڕایەوە بۆ سلێمانی لە کارگەی چیمەنتۆی سەرچنار بەمووچەیەکی زۆر کەم چۆوە سەرکار وەکو فەرمانبەرێک.

تا کۆتایی ساڵانی ٧٠ تا ڕادەیەک کەم تا زۆر ژیانێکی ئارام و ئاسایی بردە سەر. بەبێ ئەوەی بەڕەسمی لەگەڵ گرووپی ڕوانگەدا بووبێ، لە ١٩٧١/٣/٢٦ شیعری (هەوەڵ مەزات)ی نووسی کە ئەگەر بەوردی هەڵسەنگێنرێ بەبێ هیچ بەرتیلێک لە لوتکەی شیعرەکانی ڕوانگەدا خۆی دەبینێتەوە.

هەوەڵ مەزات ... هەوەڵ مەزات
خواوەندانی وەرزی بەهات
هەتا ئاوی ڕووم نەتکاوە
هەتا خامەم سەری بەرزە
لە برسا لووتی نەشکاوە
هەتا حەرفم، هەتا دێڕم
لە ڕێی (جەنگیز) نەڕژاوە
هەتا پەرتوک و پەڕاوم
ئاهێکی گەرمی تیاماوە
هەتا لە(طور)
ڕووم وەرنەگێڕاوە لە ژوور
تا بۆ گوێرەکەی (سامری)
دەستەو نەزەر نەوەستاوم
هەتا لێڵایی ئاخ و داخ
نەی تەنیوە بەری چاوم
بێن بمگەنێ... هەوەڵ مەزات
هەتا هەر کوێ دەنگم ئەگات
هەوەڵ مەزات ... هتد

لە کۆتایی ساڵانی ٧٠دا نائومێدی و تاڵاوێکی زۆر سەرلەنوێ بەر گەرووی شیعری دەگرێتەوە و، هەروەک لە سەرەتای ٦٠دا بۆ لە دەستچوونی خەونەکانی لاواندییەوە ئەم جارەیش شینی بۆ خەونەکانی، خەونە کوژراوەکانی دەگێڕایەوە. لە شیعرەکانی دووتوێی بەرگی یەکەمی فەرهەنگی خەمدا نموونەی زۆر لەو شیعرانە بەرچاو دەکەون.

ساڵانی هەشتاکان، بەتایبەتی لە حوزەیرانی ١٩٨٣بەدواوە، ساڵانی سەرلەنوێ شیبوونەوە و توانەوەی

کەسێتی شاعیر بوون، ساڵانی سەرلەنوێ داڕشتنەوەی بونیادی ئەقڵ و فیکر و هەست و سۆز و زمانی شاعیر بوون لە حوزەیرانی ٨٣دا (کەژاڵ) گەورە کچی شاعیر لە ڕۆژی وەرگرتنی بڕوانامەی بەکالۆریۆسدا بەکارەساتی ئۆتۆمبێل گیانی لە دەست دا... لە کۆتایی ٨٤ دا (بەهار)ی کچی نەونەمامی شاعیر کە قوتابیی هونەرە جوانەکان بوو، کتوپڕ بەنەخۆشیی شێرپەنجەی خوێن گیانی لە دەستدا.

ئەی قەدەر! ئاخۆ ئەمە چ داخێکە بۆ شاعیرێکی وەها خێر لە خۆ نەدیوت هەڵگرتبوو!؟ داخۆ ئەمە چ دۆزەخێکە لەسەر ئەم زەمینە بۆ دەروونی باوکێکی سەرسپیی خەم لە کۆڵ و ئەشکەنجەدراوی دەور زەمانەت داخستووە!؟

ئەڵبەتە ئەم باسە جێی ئەو شیکردنەوەیەی تیانابێتەوە کە پێویستە لە بارەوەی بکرێ... ئەو دوو کۆستە گەورەیە ڕۆڵێکی زۆر دیاریان هەبوو لەوەرچەرخانێکی تری گەورەی زمان و شێواز و جیهان بینیی شێخی شاعیران و پیری عاشقان، خاوەنی فەرهەنگی خەمدا.

چەند وێستگەیەکی تری گرنگ هەن لە ژیانی شاعیر و دونیای شیعرەکانیدا بەخێرایی ئەوانیش بەسەر دەکەینەوە...

لەگەڵ هەڵگیرسانەوەی گڕی شۆڕشدا، لەکۆتایی حەفتاکاندا سەرلەنوێ بروسکەی ئەو گڕە جار جارێ گەرماییەکی دەگەیاندەوە بەبەستەڵەکی نائومێدی. تروسکەی ئەو شۆڕشە جار جارێ ڕۆشناییەکی دەخستەوە ناو تاریکستانی هەرەس.

لە ١٩٨٨/٣/١٦ دا هەڵەبجە شەهید کرا... لە ١٩٨٨/٣/١٩ دا یەکێ لە جوانترین چامە شیعرییەکانی حەسیب قەرەداخی لە نووکی خامەوە تنۆک تنۆک وەک چۆڕانەوەی خوێنی دڵ، وەک چۆڕاوگەی بانێژەی ڕۆحی ئازاردراوی تکایەوە سەر کاغەز و هەڵەبجەش بوو بە(هەڵەبشیما).

لە گەرمەی ڕاپەڕیندا، پیری عاشقانی ئازادی چامەی شیعریی (من هیچ ناڵێم)ی نووسی و لە دەنگی گەلی کوردستانەوە خوێندرایەوە و لە ماڵی هەموو کوردێکدا دەنگی دایەوە و بووە وێردی سەر زمانی خەڵکی ڕاپەڕیوی کوردستان.

ئەزموونی پڕ مەینەتی و کارەساتی ڕەوە ملیۆنییەکەی بەهاری شکستی ڕاپەڕین، ئەو ڕۆژی حەشرەی کە لەناکاو مرۆڤی کوردی خێر نەدیوی لە خەونی ئازادی ڕاچڵەکاندەوە و شایی ئازادیی لێکردە شینی شکست و ئاوارەبوون، بۆ یەکەمین جار لە نووکی خامە، جەرگ بەخوێنەکەی شێخی شاعیرانەوە تکایەوە سەر ڕووپەڕ و بووە بەڵگەیەکی مێژوویی پڕ لە کارەسات و دەرس و عیبرەت و نەفرەتو تۆڕەیی مرۆڤی کورد لە دوو توێی چامەی شیعریی (شەو و گریان و مەرگ)دا.

سڵاو لە یادت... لە شیعرت... لە خەباتت ... لە خەم و ناسۆرەکانت... لەو هیوا و ئاواتانەت کە هەموو بەرەبەیانێک گەرمایی بەگیانی مەیبیومان دەبەخشێ!

***

فەرهەنگی خەم

١

پێشکەش بێت بە:

١- ئەو یادگارانە...
٢- ئەو ڕۆژگارانە...
٣- ئەو ئازارانە...
٤- ئەو جوانی و جوانانە
کە بەشیان دیارە لەم شیعرانەدا

خوێنەری خۆشەویست تکام وایە ئەوە بزانی کە شیعرەکانی ئەم دیوانە:
١- هەڵبژاردەی شیعرەکانم نین.
٢- هەموو شیعرەکانم نین.
٣- بۆیە بێ پێشەکی و بێ لێکۆڵینەوە پێشکەشتانی دەکەم، چونکە ئێوە لای من دەروونتان لە هەموو ڕەخنەگرێ فراوانترە، هۆشیاریی و بیرتان لە هەموو زانایەک پایەدارترە، تاقی کردنەوەتان لە هەموو پیرێک دنیادیدە ترە، حوکمتان لە هەموو حوکمێک ڕەواترە!...

دەستی خۆزگە

١٩٧٨

خەوەکانم بەدوای تیلەی چاوەکانتا ئاوارەکرد نەهاتنەوە
چاوەکانم کرد بەپێکی چاوەڕوانیی لە ڕێگەتا نەتخواردنەوە
ڕۆژەکانم کرد بەتۆوی بەر کۆشەکەت سەعاتێکت لێ نەڕواندن
ئەو دەردانەی لەناخمدا گەرایان بوو تەلیسمێکت لێ نەشکاندن

*

ئەگەر کەسێک لێت بپرسێ وەرزی بەهار کەی هەڵ ئەکەی چی پێ ئەڵێیت؟
ئەگەر بەهار ڕێت پێ بگرێ و بڵێ: ها من: خۆم و چیام. چی ناو ئەنێیت؟
ئەگەر ئاگر لە کێوی طوور، بەربوو وتیان، خوا لەوێیە ئەچی بۆلای؟
ئەگەر وتیان درەنگ هاتی خوا چۆڵی کرد، گەڕایتەوە، هەروەک ئەوسای؟!

*

خۆ من ڕازیم چاوەکانم نەمێنن و وێنەی چاوت لە جێیان بێ
خۆ من ڕازیم، لەسەر هەموو دنیای دڵم، نەک داخێکت، دوان و سیان بێ
خۆ من ڕازیم برووسکەیەک لە تۆوە دێ بیگرمەوە وەک تۆپی گوڵ
من هە تا ئێستاش ڕازی بووم، هەرچی بەردێ ئەگرنە تۆ، بیگرمە دڵ
چون ئەزانم تۆ هەڵدێییت و بالآی بەرزت تادێت ئاسۆ ئەکاتەوە
پیرەمەگروون بۆ پێشوازیی، خوێن جمانت دەنگی مێژوو ئەداتەوە
وەک مرۆێ زۆر ڕەوایە بڵێم ژاری چاوەڕوانی هیوا بڕە
زۆر ڕەوایە بڵێم ژاری چاوەڕوانی وەک ئەی بینین کتێب دڕە
ئیتر بۆ من وەک چەپکێ گوڵ ئەو جوانییەت بەیەخەمدا نەکەم ئەم ساڵ
دەستی خۆزگەم نەڕژێتە ناو سینە و مەمت ئێوارانێ چەشنی مناڵ

*

هەڵمسێنە لە نامۆییم لە دوای خەوێک دنیا خۆی بۆم لێکداتەوە
تیشکی خۆری دوای ڕەهێڵە دەرگای هەستم بەیانیانێک بکاتەوە
لە فرمێسکا ئیتر ناوت نابرژێنم، با بتکێتە سەر لێوانم
لێویش ئەگەر وا کپ کرێ بار ئەگرێت و دەنگی ناگاتە چاوانم

*

لۆرکا دنیای لەناو چاوی ئەسپێکا دی بەرەو رووی ڕۆژ تاوی ئەدا
حەلاج حەقی لەخۆیا دی وەک برووسکە لە بیلبیلەی چاوی ئەدا

کرێکارانی مایکرۆویک هێشتا خوێنیان لە کاسەی ئەم سەدەش دایە
پەیکەرەکەی نیویۆرکیش ئەژنۆی لەناو سەرچاوەی ئاوی ڕەش دایە
ئاوارەکانی ئەم دنیا هێشتا هەوارگەی باوانیان لەسەر چینی سەربەشدایە
کێ ئەتوانێ ڕۆژ هەڵگرێ لەسەرشانی بەرەو شاری شیعری شێواو
کێ ئەتوانێ بەسەر لێوی خۆزگەکانما گۆی مەمانت بێنێ و ببات
کێ ئەتوانێ بۆ هەڵپەرکێی ئەم ئاهەنگە پیری شاهۆ لە خەو بکات
من ئەمەوێت بۆ گەرماکانی ڕێی تەمووز نەورۆزی نوێ بەفراو ببات

***

بارانی چاوەڕوانی

١٩٧٨/٧/١٥

تۆ بەتاوی بارانێکت دام گرەوە زۆر تینوومە
دەمی لێوی ڕەشەباکان کاوێژ ئەکەن بەوەیشوومە
ساڵ، ناساڵە کەی دێیتەوە ئاشیانەکەم وا وێرانە
تەنها دڵمی تیایە بەسەوزی ماوەتەوە بێ بارانە
ئازیزەکەم سەردەمێکە ڕێی بۆچوونت وەک جەنگەڵە
بەسەر لێوی چەمەکاندا ناشکێتەوە هەوری پەڵە
منی دڵدار هەرچەن ئەڵێن خەزەڵوەرە مەرگی بەهار
ڕەچاو ئەکەم، پەیکەکانی گەردەلوولن ئەدەن لە شار
هۆ... شۆخەکەم کەی شەست ئەکەی، باناخم وشک نەبێتەوە
من دەروونی کانییەکەم بەشەتاوت ئەکرێتەوە
ئەی بارانی چاوەڕوانیم! نەیجە بڕان تێم کەوتوون
لە سێبەری خەمی خۆما، هەستەکانم نەخەوتوون
ئەگەر خەمم بێتە بەر و دەست بخاتە گەردنی ساڵ
وەکو منالی تاقانە ئەچمە ناو بێشکەی گروگاڵ
هەورێ کوانێ لەم ساڵە با باران بکات بەپۆیلانەم
بیسەلمێنم نەنگی نییە کە من هێشتاکە دێوانەم
هێشتا هۆشم دێت و دەچێ بۆ ئەو دەفرەی دەقی خۆی بێ
تۆ بەرهەم و ئاکامێ بیت لەو دەفرەدا ئەمیش هۆی بێ

چرایەکم بدەرە دەست ڕێگەی ناخت بدۆزمەوە
(ئیستاتیک)ی ئەم دنیایە هێشوو هێشوو بقۆزمەوە
ئەگەر لەسەر لێوەکانت بنیشنەوە هەستەکانم
ئەگاتە گوێی شیرین و شەم، هەموو سۆزی بەستەکانم
خاتووزینیش لە خەو ئەکەن بەمێژوودا سەربەنەوە
کە ئەمجارەش لە شاری دڵ مەشخەڵی تۆ هەڵکەنەوە
ئەی جوانەکەم با بێمەوە سەرباسەکەم ماوە کەمە
عاشق موغی مۆبەدێکە، جامی پڕ لە بادەی خەمە
خەم بێنە بەر، چاوەڕوانیم ئێجگار بارێکی گرانە
کوا پێکەکەی بادەی ژیان پێشکەشم کەی لەو چاوانە
بەشەپۆلێک، گەڕایەوە بۆ قوولاییت کێشم بکە
کەناری ڕەق شکاندوومی تیمارێکی ئێشم بکە
لەو دەمەی تۆ من ئەزانم تۆکی ئاڵ هەڵبەژم
لەناو کڵپەی (أنا الحق)دا وەکو حەلاج خۆم بکوژم

***

ڕووخساری یار

١٩٧٨/٣/١٣

لە ڕووخساری گوڵی خۆم چیم بەدی کرد خوایە
زمانم وا لاڵ بووە شیعرێکیشم بۆنایە
ئەگەر زمانم بەربێ، باسی جوانیت وا ئەکەم
وەکو موسای پێغەمبەر، قسە لەگەڵ خوا ئەکەم
بۆ شیعری چاوەکانت دڵم ئەکەم بەدەفتەر
لە دامێنت دەئاڵێم وەکو تۆزی ڕاگوزەر
لەناو باخی زوڵفتا، ئەبم بەسۆزی شەماڵ
لەناو باخچەی سینەتا دەستم دەکەم بەمناڵ
لە نیشتیمانی لەشتا،(   )
لە هاتووچۆ و گەردشا (   ) ئەکەم دەستنیشان
لەژێر سەروی بالاتا، ئەبمە سەراو و کانی
فێنکی ئەدەم بەگیانت وەها خۆیشت نەزانی

لە فنجانی سینەتا شەرابێ وا هەڵ ئەدەم
نەشئە بدا بەڕووحم، مەستی بدا بەجەستەم
لە شەکراوی ئەو دەمەت، دەمی خۆم پاراو ئەکەم
سێبەری سووک و فێنک بۆ سەر هەردوو چاو ئەکەم
لە پلووسکی گەردنتا، ئەبم بەهێڵی هەتاو
مەگەر هەر چاڵی تینە، دەرم بخات ناو بەناو
لە هێلانەی باوەشتا خۆم خپ ئەکەم بێ ورتە
ئەڵێم توخوا لام مەبەن دنیا عومرێکی کورتە
نوێژێکی پێغەمبەربی، دا ئەبەستم لە ڕێتا
بتوێمەوە ئێجگاری، لەنێوان دەست و پێتا
لە میهرەجانی گوڵتا، شاعیرێکی دەربارم
لە مەیخانەی سنوورتا من هەمیشە خومارم
لەسەر کەناری ئاسۆی ئێوارانی نەزەرتا
گەلاوێژم و ئەکشێم بەسەر دەشتی کەمەرتا
لەسەر ڕوومەتی سوورت ئەبم بەخاڵی کوتراو
لە پێڵووی چاوەکانتا ئەبمە خەوی نەبینراو
لەناو نوێنی ئارامتا، ئەبمە خەو بینینی خۆش
وەک گەردانە باز ئەدەم لە سینەوە بۆ ناو کۆش
ئەبمە ماسی لە دەریای بۆن و بەرامەی خۆشتا
هەزار تۆفان هەڵبسێ سەرم هەروا لە کۆشتا
سەرسام ئەمێنم کەتۆ حەز لە خودی خۆت ناکەی؟!
بەدوای ناوی جوانیتا وەک عاشقێ ڕاناکەی!!
ئای کە جوان و نازاری، ئای کە شیرین ڕووخساری
تۆ ئەمەندە ناسکی، چۆن دڵی من ئەهاڕی؟!
خۆ تۆ ئێستاکە، بەری، بەریش خواردنی هەیە
منیش، ئێستە عاشقم، عاشق کوژراوی مەیە
توخوا ساوەکو مەزە، مزریی بدە بەلێوم
بەڕێی ئاخو ئاواتا، ماندووم، ئێجگار پەشێوم

***

له سێبەرتا

٩٧٧/١٠/٢٩

کاتێ دەریای چاوەکانت شەپۆل ئەدات بەرەو کەنار
منی هەژار
له سێبەری تۆ بەولاوە هیچ نامێنێ بمدا له خۆی
تۆیش له جیاتی دەروونی من
دەم و چاوی ئاسمان ئەشۆی!
بلێیی گومان له سێبەرتا ، ڕێگەی هیوام لێ گوم بکات!
پشووم نەدات
بمداتە دەست شەپۆلەکان
دەستم نەگاتە مەشخەڵێ، نوقلانەی ڕزگاریی پێیە
کە بروسکەی تیلەکانت ناو بەناوێ هەڵی ئەکات
بلێیی دنیای من هەر شەوبێ و ئەنگوستە چاو ، ڕێ دیار نەبێ
خۆر له گەرووی تاریکیدا نەیەتە دەنگ، بێزار نەبێ؟!
لێوی شەفەق نەکرێتەوە بەسروودی هەژارەکان
گزنگ له دڵما هەڵ نەکات، ڕۆژم له شەو بکاتەوە؟!
چاوت لەو قەرزەی لایەتی ماچێکیش بێ، بمداتەوە

***

حەزم ئەکرد

١٩٧٧/٨/٢٤

حەزم ئەکرد ، هەموو دەنگی ئەم دنیایە
هی من بوایە
لەسەر لووتکەی پیرەمەگروون
ڕاوەستایەم وەک ئاڵایە
هەر بانگی تۆم بکردایە
هەر ناوی تۆم ببردایە
حەزم ئەکرد داری بەریی ئەم دنیابم
لەناو باخ و ڕەزی تۆدا...

کڵاوی بەر، لەسەر بکەم
حەزم ئەکرد گوڵی باخچەی ئەم دنیابم
لەناو باخچەی ماڵی تۆدا
هەزار چەشن، کاڵای عەترین لەبەر بکەم
حەزم ئەکرد... هەرچی یار و دڵخواز هەیە
نۆبەرەی ماچ لای تۆ بکەن...
بەڵێن بدەن...
بەرگی تافی نەوجوانی له ڕووباری دێوانەتا ، له شۆبکەن
حەزم ئەکرد...
چەم و جۆگەی ئەم دنیابم
هەر دامێنی کێڵگەکانتم ئاو بدایە
هەرچی دەنگی نێر و مێیە
لەوێ جووتەی بگرتایە
حەزم ئەکرد... شارەکانم
لەتۆوە ڕێی بۆ بچوایە
حەزم ئەکرد...
خەوی وێڵ و ئاوارەکەم
له تۆوە ڕێی دەرکردایە
من حەز ئەکەم...
له کانییەک تێراو ببم...
لای تۆوە بێ بەناو شارا
بەناو دێڕ و دەرکەنارا
بەناو مەزرای تاپۆڕەشی نەخشە ونا
بەقووڵایی توونی گڕی خۆزگەی منا
بەناو ژانی کۆنە زامی دەم مردووا
بەناو گۆڕی زیندووانی هەو کردووا
وەکوو قاقای ئەو ئاڵایەی
لەناو دەستی شۆڕشگێڕێکی پێکراوا
شەپۆل ئەدا
بەتەوسەوە دائەنەوێ و...:

دامێن لە خوێن و خۆڵ ئەدا!
حەزم ئەکرد شاعیرێک بم،
وەک ئاگری باوە گوڕگوڕ نەکوژێمەوە
چاوگەیەک بم قەت بەرەو خۆم نەکێشمەوە
درەختێک بم لە هەڵچوونا نەشکێمەوە
لەبەر تیشکی چاوەکانتا، خۆزگەکانم بهۆنمەوە
خەوەکانم بدۆزمەوە
سووری پوختی خەرمانی خۆم بگوێزمەوە
حەزم ئەکرد و حەز ئەکەم

***

صـــبح پێ ناکــەنێ، تا بێ نەوایە، شـــەو بەدڵ نەگـــری
گــوڵێ ناپشکوێ، تا بولبــولی، صــبــحێ بەکــوڵ نەگری
بەری نابێ درەخـــتی باخی عـــالەم، تا هەمـــوو یەک دەم
بەیەک سۆز و بەیەک شۆڕ و بەیەک دەنگ چڵ بەچڵ نەگری

حەمدی

١- کە، خەوم دی

١٩٧٧

من نازانم ئەم دووانەیەی... شەو ڕۆژن...
کامیان پێشی کامیان ڕووی دا،
بەڵام زۆر چاک لام حاڵییە،
کە من خۆمم، لە خەوا دی زانیم شەوە،
ئەنگوستە چاو...
نەشم پرسی، چۆنە هەتاو،
گرنگ ئەوەبوو من شەو بووم
بەبێ ئەوەی پێ بزانم
خولیایەکی بێنەوا بووم...
گڕم سەند و تەقیمەوە
لەناو خەندەی بەر بەیانا

شەوم سووتان،
کە پێم دانا، ئێستەش جێگاکەی هەر دیارە
چاڵێ ئەشکی ئێجگار سوێرە و...
درمێک ئەشکەنجە و ئازارە!،

٢- ڕۆژی دوایی

لە چمکەوە..،
خۆم ئالآن بەباڵای ڕۆژا
کەوتینە دوای ڕچەی شەوگار
چەقیمەوە لیتەی ئازار
هەرچی سویراوی ڕێگا بوو
کات ڕژانیە گەروومەوە
نەیهێشت ئاهێکی جارانیش..
بۆ خەمی خۆم بجوومەوە،
تا سبەینێ لە بیرم بێ
لەسەر لەپم بیخوێنمەوە
تاریکە و ڕوون...
بچمە نێوان بوون و نەبوون
کە ڕووم کردە دەمی گەردوون
گریام، گریام
ئەمجارەیان ئێجگار بەسۆز
گوڵی پشکووت کەوتە بەر چاو
لێوی گرت بۆ ماچی هەتاو
جێ گریانمی پێوە دیاربوو
هەڵبەسێک بوو...
هەموو دنیای هۆنیەوە
هەتا لە توێ توێی ژیانا
توێیەکی نوێی دۆزییەوە
ئێوارە هات، کۆشی هیوام، کۆکردەوە
خەو گرتمی نازانم چەندیم بردەوە...!

٣- شەوی دووەم

لەناو شەوا، بووم بەژانێک
مامان نەبوو لێم نەترسێ
کتێب نەبوو لێم نەپرسێ
شەیتان نەما بەتەلیسم بانگی نەکەن بێتە سەرم
دەستێکم لێ بوەشێنن
مەتەڵێکم تیا هەڵ بێنن
ئاوی ڕەشی دەباخ خانە
بڕژێننە ڕێی ئازارم
دەس بنێنە بینی شارم
تا دەرەختی باخیماڵی باوە گەورەم... بێ بەربکەن
بەختی ڕۆڵی کۆ کراوەم، وەک کلاوی،...
سەخری جنێ، لەسەر بکەن
بەسەر دەنگی ئەحمەد بەگا، ماڵەی ونبوونیان ئەهێنا
تا کەس بەو ڕازەی نەزانێ
هەر گریانی، چڵ بەچڵی ڕەشبەڵەکی ڕەنج کێشانە...
ئەیکاتەوە دەرکی خڕی گشت شارەکان
دنیای لەخۆ بێزارەکان

٤- ڕێگەوبان

ڕێ، ڕووباری، پیک بەشانە،
خاک چاوەڕێی سەر پەڵەیە، چەند بێزارە
شاعیر کوولەکە ئەشکێنێ...
دەنگ ئەنێتە سەر منارە،
کاروان، هەموویان دڵدارن
کاروان هەموو بەستەی گەرمی...
کۆرسی ئەشکەنجە و ئازارن
کاروان ڕێگەی ئێجگار دوورە
کاروان کە ڕێ بگرێتە بەر

ئێجگار سوورە لەسەر ڕۆیین
ئێمەش، هەموو شوکر، خۆیین
کاروان ئەبێ هەموو بگرین
چونکە گریان مویارەکە
چونکە، گریان تەدارەکە

***

فەرهەنگی خەم

بەتۆ بگەم... نەم بینی... هەتا تامی بچێژم
بەڵام ڕێی ئاوارەییت لە خاکما ئەنێژم
ئاوی ئەم باخە کۆرپەم، بەچێژی ئازار ئەدەم
تا خەم بهێنێتە بەر لە دەرکی سەد شار ئەدەم
فەرهەگەکان ئەهێنم وشەی خەمیان خڕ ئەکەم
بەم دەسکەوتە، دەفتەری دەردم تەواو پڕ ئەکەم
لەبەر سەر مەشقی چاوت جامی شەفەق ئەهێنم
پەیتا پەیتا بەستەی خەم لە خەمباران ئەسێنم
لە دارستانی شەوی مەینەتی ئەمجارەما
لە دامێنی خوراوی ئەم وێرانە شارەما
پێک لە دوای پێک هەڵ ئەدەم ئەم کۆکتێلە تێکەڵ بێ
ئاسۆیەکە نەزەرگەم، ئاوابوونتی، لێ هەڵ بێ
١٩٧٧/٧/٢١

***

ڕاز و گلەیی

١٩٧٧/٧/٦

کوا قومێک... تا من بڵێم ها چەمێک
خەندەیەک بێنە بڵێم ها خەمێک
وشەیەک کوانێ ئێجگار سادەبێ
بڵێم ها، ڕازێک دێڕی بادەبێ
بۆمی دیاریکە، جێگەی سلاوێک
بۆت ئەگرمەوە دەریا گولاوێک

بەڵێنم دەیێ تاوێک بێیتە لام
سۆزم ئەبێتە ئاڵا لەسەر زام
گفتی دیدەنیم بدەیتێ جارێ
کوێرە دێی عومرم ئەبێ بەشارێ
جامێکم دەیێ لە بادەی هیوا
لە تۆ بەولاوە هیچە و ماسیوا
سێبەرێک بکەی بۆ سەری شێتم
تۆ هەر کوێیەک بیت بێ گومان لێتم
گەر بیرت نەچم لەم جەنجاڵەدا
هەر ئەم عاشقەم لە سەدساڵەدا
باساڵێک ڕۆژێ تۆ بڵێ ساتێ
بێیتە گوزەرم و دەمم بتگاتێ
ئەوسا چپەیەک عەشق و ڕازێکە
هەر وشەیەکم، دەنگوباسێکە
من ئەو عاشقەم، ئەم خەم لەو خەمم
موتربە ئەبێ و ئەبنە بەرهەمم
کوا بارانی تۆ، بڕژی بەسەرما
ڕەگی نوێم ئاودا لە حەرفی گەرما
بڕوێم و بڕوێم و پەل بهاوم
ئاسۆی ئەم دنیا بگرمە چاوم
بی بەگەوهەری باری یەک بارم
بێتەدی خۆزگەی سەد هەزار جارم
لەناو ماچێکتا، ئەبمە ئاوازێ
عاشقی دنیا بەمن بنازێ

***

ڕاز و ناز

١٩٧٧/٤/١٢

بەناو گیانما دێیت و دەچی
شەماڵی ناو باخی بەهار
مەمشکێنە، من ناشکێم
تازە وا بووم بەگەوەرەدار

*

پێشی چاومت پڕ کردووە
هەر باڵای تۆم لا دیارە
ئەی تۆ لەلای خۆت، نەنگ نییە ؟!
بڵێن ئەو شۆخە بێ یارە

*

لە ئاوێنەی چاوەکانتا
دەشکێتەوە وێنەی دڵم
جار، جار لەخۆم بایی ئەبم
ئەڵێم ئیتر منیش گوڵم

*

لە شوێن پێتا خۆم گرتووە
تۆیش لەخۆما ئەپەرستم
لە شێوەتا ڕەنگم هەیە
هەمووی خۆتە هەست و نەستم

*

من ئەو باخەم، لێم بباریت
هەر خۆم ئەبم بەهۆنراوە
بەئاوازا دێمە خوارێ
وەکو تاڤگەی ئەو بەفراوە

*

هەر کە هاتییە ناو دڵمەوە
جیهانێکت تیاما ڕووان
بەهەشتێک بوو کرایەوە
بەرووبوومی هەمووی ژوان
*
لەخولیاما شیرینێکی
هەزار بێستون لە ڕێتایە
ئەگەر بێت و دەس بەرداربم
کوا کێ ئەمەی لا ڕەوایە؟!
*
بمگرە خۆت وەک ناوی خۆت
بەرم مەدە بەرپێم لێژە
پێکی هیوام دانەناوە
گیانە زۆر حەیفە مەیڕێژە

*
ئەگەر لە کووپەی خوما بم
ئاوڕێکم لێ بەیتەوە
ئاوازێکت پیا هەڵ ئەدەم
قەت لە خۆتی نەکەیتەوە

*
هەر شیعرێکم لەوحەیەکە
نیگارێکتم تیا کێشاوە
هەر یادێکت پیاڵەیەک بوو
دڵۆپێکم نەڕێژاوە

*
کوا کێ وتی ئەبێ... وا بێ؟
بەلێوی تۆ لێو تەڕ نەکەم
هەردوو گوێی بەختی خەوتووم
بەسروودێ وا کەڕ نەکەم
*

کوا کێ وتی... ئەبێ وابێ؟
ئەم مۆتەکەم لێ نەزڕێ
هەرچی وشەی ئازادییە
لە دڵمەوە هەڵ نەفڕێ

*
تاریک و ڕوونێک بۆت ئەڵێم
خوڕەی بێ وەک ئاوی کانی
خۆم ڕائەخەم لە سینەتا
وەک سێبەری لای بەیانی

*
لە چاوانتا بەدیی ئەکەم
دنیام، هەموو خۆش و تاڵێ
لە جۆلانەی برژانگێکتا
ڕائەژەنرێم وەک مناڵێ

***

دان پیانان

تەرمۆمەتری ئەفسوس بێنن
سووک بیگێڕن بەسەر چاوما
بێن دەست دانێن لە هەناوما
بزانن چۆن گرانەتا ئەم ڕژێنێ
بزانن چۆن چرکەی دڵم هەموو ساتێک وردم ئەکا
لەناو لەپی کاتی عومرا ئەم هەژێنێ
بزانن چۆن شیعرەکانم بینە قاقامیان گرتووە
دەرباز نەبن،
ئەمانیش وەک ئاهەکانم لە باخەڵما بێ ناز ئەبن

نیسان ١٩٧٧

***

داد

بۆکوێ بچم، چی پەنایە؟!
ئەم ئازارەم لێ زارێکە
بەرەو ڕووی من تونی شەوە
زەردەخەنەی لێ هەڵنایە
لۆمەم مەکەن دەردی عاشق بێ هاوتایە
دەردی عاشق لە خۆی دایە
ڕەگی هەموو دنیای تیایە
دەردی عاشق هەر ژانێکی
کۆرپەیەک و دوو خولیایە

***

هەڵچوون

بۆچی کفرە، من شاعیرم، من عاشقم؟
بۆچی کفرە دەم و دڵم یەک ڕووبارن لەم بەر خۆرە؟
بۆچی کفرە، هەر گەرووی من هەڵی ئەدا بەستە و هۆرە
خەڵکە وەرن، لێم تێ بگەن؛
من دوو شتم...
من مرۆڤ، من شاعیرم
مرۆڤێکم وەکوو ئێوە
بەڵام بێینە سەر شاعیریی
دنیا بێ من ئافرەتێکە...
بێ ڕاز و ناز وا بەپێوە

***

پرسیار و ئازار

باوە باپیر، پرسیارەکان تێم ئالاون
دەست ئەکێشن بۆ ناو چاوم
ئەم کەپرەی تۆی وا لەژێرا
لەگەڵ حەرفا بۆت هەڵدرا

ئەم هەتاوەی شانەی ڕیشی چەرمووت ئەکات
لەگەڵ عومرا بۆت هەڵکرا
ئاخۆ منیش خەو ئەبینم؟
کە تۆ مردووی!
کە تۆ کاڵایەکی بووردووی
کە تۆ مەمی تۆ فەرهادی
تۆ عاشقی نامرادی
تۆ ئەو ئەرزەی بەرت ئەبێ بەشەوچەرەی ماڵە گەورە
ئەو بیمارەی شێخ و مەلات لێ خڕ ئەکا دۆعای دەورە
تۆ ئەو چەمەی هەر بەرەو خوار بۆی ئەکشێیت و قەت لانادەی
ئەو ڕێبوارەی ئەمڕۆ تەنها هەر تۆ پیادەی!

***

لۆمە

باوە باپیر، سیبریاش بی، سەهۆڵ بەسە
باوە باپیر، سارای دووری ئەفریقایش بی سەبوون بەسە
باوە باپیر، گیای مەرگیش بی، نەبوون بەسە
باوە باپیر بەیتێکم بۆ هۆندیتەوە ساڵ بەو عەیام
کوڕەکەچەڵ دەستی دایە پیک و وتی...
شاری تینو پاراو ئەکەم...
ئەو داستانەی هەزار ساڵە وەک بالورە ئەیلێینەوە
لە زرمەی پیک وەشاندما...
جام لە دوای جام ئەی خۆینەوە

***

قسە هەزارە و دوانی بەکارە

شاعیرانی ئەم جیهانە منیش بەستەی خۆشم هەیە
دێوانەکان، منیش حاڵ و هۆشم هەیە
عاشقەکان منیش بادەی نۆشم هەیە
منیش لە کێڵگەی مێژووا وەردم هەیە

داماوەکان، بێ چارەنیم منیش ئاهی سەردم هەیە
ئازادی خواز لە هەر کوێ هەی منیش وەک تۆ دەردم هەیە
سوێندم بەسۆزی عاشقان
منیش هەزار فەردم هەیە
لە سێبەری دار بەڕوودا، نان و دۆیەک بێ خەم بخۆم
ئەم بینی چۆن بەسەر مەشقی بەستەکاندا
وەکو وێنە و ئاواز ئەڕۆم
لەبەر پلووسکی تاڤگەکان وەکو پەری
ڕووت ئەبمەوە لەبەر ڕۆژا
گیانم پاکە وەک توێی ئاوە
ڕووەکی بەرگ وردە وردە بە بالآما هەڵکشاوە

***

خەم و خەیاڵ

١٩٧٧/٣/٢٨

من بەتەمای شاییەکم... خەیاڵم بۆ لێ تێک ئەدەن؟!
بۆ پەڵ ئەگرنە کوپەی مەی تەشەر لە چاوی پێک ئەدەن
ئەم خەیاڵەم هەتا ئێستا هەزار خەوم پێوە دیوە
نائومێدیی لە نێواندا تەنها یادێکی نەبڕیوە
وەکوو ئیلهامێ هاتووە و، لە خولیاما هەر خۆیەتی
بەناو شاری خەمی خۆشما وەک ڕۆژە، هاتوچۆیەتی
لەگەڵ باڵی هەناسەما بۆنی خۆشی دێت و دەچێ
هەموو ساتێک تامێ ئەدات، ئەمیان هەرگیز لەویان نەچێ
کە شەو بەرچاوم داگرێ، لەسەرینما ئەی ڕوێنم
لە قولآیی خەوی خۆشما بەچرکەی دڵ ئەی دوێنم
خەیاڵەکەم وەها لەگەڵ هۆش و بیرما تێکەڵاوە
هەتا ئێستا هیچ درەختێ لە باخێکا، وانەڕواوە
هەمیشە وام لەگەڵ ئەوا، پێکی پڕی نەبڕاوەمە
کە ڕووباری هەر عەشقێک بم بێ شک هەر ئەو سەرچاوەمە
ئەم دونیایە، تاڵ و خۆشی، لەژێر ڕکێفی ئەوایە
چاوی ئاسۆی هۆش و بیرم بێ سۆزی ئەو لێ هەڵنایە

ئەو دەردانەی ئەم هەژێنن، سوێ لە دڵمدا ئەچێنن
نانە بەرەی پڕ لە خۆراک بۆ ڕێی خەیاڵم ئەهێنن
هەموو ڕۆژێ، هەزار نەیار ئەدەن لە دەرگای ئاهێکم
لە سەد لاوە دام بهێنن، هەر دارێکم هەر باخێکم
شا ڕەگی من، لە کانییەک خۆی لوول داوە، دایمە ئاوە
نەبووە هەتاکو ئێستاکە، خۆزگەی کەسی تیا نەشکاوە
خەیاڵەکەم ئەرخەوانی و شکۆفەودار و شیرینە
پەریی بەهەشتی ئازار و کچی ئاواتی دێرینە
من وەکو ناو، من وەکو تەن، بەپەیامی ئەو ژیاوم
شەرم و شۆیە بتانەوێت، بێژنگ بدەنە بەر چاوم
ئەی پەیامی شەیدابوونم، بەرەو سێبەر دامەنەوە
تۆ مژدەی ئەو بەیانییەی، مەلۆتکەی ژانی سەد شەوە
لەناو حەرف و لە دەفتەرما، باڵی سیمرخیی، لێک بدە
لە مەیخانەی شیعرەکانما، پێکی نووستوی تیا تێک بدە
ئەی خەیاڵە خووشنودەکەم، شاری دڵم بکەرەوە
منیش وەکو پەیامبەرێک مافی خۆم بۆ وەرگرەوە
پەیامبەری ئەو پەیامەم، تۆ بەمنت سپاردووە
هەزار توێشووم لە بەرامەی، بۆ کاروانی ڕێ ناردووە
دەروونێکم هەیە هێشتا پەی بەقولآیی نەبراوە
لە تۆ زیاتر، هەتا ئێستا، بۆ کەس لە دەرگای نەدراوە
دەرگای دەروون ئەکەمەوە بۆ شەپۆلی خەیاڵەکەم
ئەیکەم بەپێکی لێو ڕێژی ئاهی هەناسە تاڵەکەم
تاڵی و خەیاڵ کە تێکەڵ بوون، کۆکتێلێکی دوو هەوێنن
بەستەیەکی شێت و توڕەن، ڕەوتی چەسپاو ئەشێوێنن
ئەی ئەو کەسەی لە پێجۆری هەناسەیەکی تاسەمای
من بەقوومێک وا مەست بووم، تۆش لەلیتەی ڕێگەی خەمای
تۆ نازانی خەیاڵ چییە، تۆ دوژمنی خەیاڵمی
تۆ دژواری سۆزی منی، تۆ پێچەوانەی حاڵمی
تۆ خەم دڵت دێنێتە یەک، من خەم خەیاڵم خۆش ئەکا
خەم، دەرد ئەکا بەگەرووتا، من خەم هیوام پێ نۆش ئەکا

***

تابلۆکان

١٩٧٧/٣/١٥

١

له چاوانتا ئەم دوێنی
لەسەر لێوت ئەم ڕوێنی
لەناو لانکەی خەیاڵێکتا
وەکو کۆرپە ئەم خەوێنی
چییە ؟!
هێشتا منیش نەم زانیوە
پەیامیش بێ بەو چاوانەت منی هەژار نەم هانیوە

٢

دەستم دایە قەڵەم ویستم نامەیەکت پێشکەش بکەم
نەم ناسیوی
ئیتر بۆ ئەم وێرانەیەم بەوشەی ڕووت ڕووکەش بکەم؟

٣

من ئەمەوێ لە سێبەرتا ، بتوێمەوە
من ئەمەوێ هەموو ڕۆژێ، لەسەر ڕێتا جارێکی کەش بڕوێمەوە
من ئەمەوێ لە ئاهەنگتا ئەو پێکە بم،
پەیتا پەیتا بخورێمەوە

٤

بم کە بەساڵنامەی عومرت
چرکە بەچرکەی کاتی تۆم، ژماردووە
هەموو ڕۆژێک ڕاپۆرتێکی تێکڕایی تۆم...
بەئاژانسی دەنگوباسی هەموو جیهان سپاردووە

٥

هەر کوێیەکت بەدی ئەکەم ئەڵێم ئۆخەی
هەر کوێیەکت بەدی ناکەم ئەڵێم خۆزگە

من بەخۆزگە و ئۆخەی ئەژیم
بەخاڵێکی نائومێدی عەیبدار ئەبم
کاڵایەکی ئێجگار سپیم.

***

نزایەکی ڕەوا

١٩٧٧/١/١٢

بۆ (ن)

کە تۆم پەرست، وام ئەزانی خواوەندێکی جوان و زیندوویت
ئەی داخ بۆچی من نەمزانی؟! بتی وشک و مۆن و مردوویت
گەردوون هەرگیز، نەیزانیوە لەسەر حەرفێ نوختە دانێ
ئەینا ئەو جووتە چاوانە، هی بت نییە خوا ئەیزانێ
ئەوەندەی من گۆرانیم وت، هیچ عاشقێ نەیوتووە
دەروونی خوام هێنایە جۆش، نەمزانی تۆ نەت بیستووە
هەموو شیعر و ناڵە و زارم، بارانێک بوو، لە بەرد باری
لە دامێنی بتێکیدا، خەندە نەکەوتە سەر زاری!!
بڕۆ بت، بە، بێ گیان و هەست، داری وشک و بێ سایەبە
لە دەروونی پڕ لە سۆزما، سەر گەردان و بێ مایەبە
منیش هەرچی گۆرانیم وت، بۆ جوانی بوو جوانی چاوت
وەکو ئاگر بەربێتە، ساڵ و مانگ و ڕۆژ و ناوت

***

ئاوت

١٩٧٦/١٢/١٥

ئەگەر بووم بە، شیرەخۆرە، ئازیزەکەم، سوێندم وابێ
لە گۆی مەمکی تۆ بەولاوە، مەمکێ لەسەر لێوم نابێ
ئەگەر بووم بەکۆرپەی ئازیز، لەناو وڕکا کە پێم دانێم
لەسەر کۆشی نەرمت نەبێ، هەرگیز چاوم لە یەک نانێم
ئەگەر بووم بە، پێ دەشت و شاخ لە هەر کاتێ، لە هەر لایە
لە چاوانی تۆ بەولاوە، ڕۆژ و مانگم لێ هەڵ نایە

ئەگەر بووم بە، خاکی تینوو گڕ هەڵسێ لە ئاسۆمەوە
بەرامەی زوڵفی تۆ نەبێ، دڵۆپێ ئاو ناخۆمەوە
ئەگەر بووم بەسەر لقی دار، بەهار گوڵم لەسەر بدات
نازی جوانیت نەبێ، شەرتە مەلێک لانەم لەسەر نەکات
ئەگەر بووم بەپیری «موغان» مەی مەڵهەم و دەرمانم بێ
شەرابی ڕەنگی تۆ نەبێ، هەموو پێکێ بەژانم بێ
ئەگەر بێت و بەسەر خەما هەزار کەڕەت بڕۆمەوە
لە بارانی تۆدا نەبێت، گەردی دڵم ناشۆمەوە
ئەگەر بووم بەناوێکی خۆش، دێمە ڕازی داخراوت
هەتا لە بەیتی شیعرێکا، ئەبم بەقافیەی ناوت
ئەگەر من بووم بەڕێگە و بان، هیلێم دیار بوو لەم سەر خاکە
بۆ تۆ نەبێ ڕێگە و هێلم، گیانە ئیتر بۆ کێ چاکە؟!

***

من + تۆ = ١

١٩٧٦/١٢/٧

کە بووی بەئەرز، ئەو شەهیدەم بەرگم سوورە، وام لەجێتا
بووی بەدەریا، ئەو ماسییەم خۆت نازانیت، وام لە کوێتا
کە بووی بەمانگ من شەوێکم ئەتخۆمەوە تا بەیانی
کە ڕۆژمان لێ ئەبێتەوە، من دەروونم تۆ پەنهانی
کە بووی بە کورد، کوردستانم، تەنها لە باوەشما ئەژیت
ئەگەر تۆ بووی بە کوردستان، من کوردم تۆ بۆ من ئەبیت
کە بووی بەیار، من عاشقم، دنیا بەدواتا تەی ئەکەم
چویتە هەر مۆبەدی موغێ، منیش ڕوو لە بادەی ئەکەم
کە بووی بەئاو، ئەو ڕووبارەم جۆگە و چەمت ئەگرمە کۆش
بووی بەشنەی شەماڵی شاخ، منیش ئەبم بەڕۆژی خۆش
بووی بەئاواز، من گەرووم و لە لاوکا ئەتخوێنمەوە
کە بووی بەکۆتری لانەواز ئەو هێلانەم ئەتهێنمەوە
کە بووی بەگیان، من ئەو تەنەم ئەتگرمە خۆم بەرت نادەم
بووی بەقەڵا، وا نەزانی من داماوم سەرت نادەم

کە بووی بەگوڵ، من باخێکم ئاودارم و سایەم هەیە
بووی بەتاجی بەختەوەریی منیش مافی کایەم هەیە
کە بووی بەڕەنج، بووی بەبەرهەم، بووی بەوەرز و بووی بەکانی
منیش ئەبم بەجیهانێ پڕ لە شار و ئاوەدانی
کە بووی بەماچ من ئەو لێوەم ئەتقۆزمەوە هەزار هەزار
بووی بەوێنە، وەک چوارچێوە، ئەتگرمە خۆم، نیگار نیگار
کە بووی بەدین، بووی بەبڕوا، بووی بەشیعر و بووی بەبەستە
خۆم و دڵ و دەفتەرەکەم تەرخانین بۆت، ئیتر بەستە...

***

دڵم لە پێشانگای تۆدا

١٩٧٦/١١/١٨

دڵم شارێکە زۆر ڕوونە هەموو ڕۆژی لە تویدایە
دڵم گاردە لە کوێ تۆ بیت ئەویش ئیتر لەوێدایە
دڵم پەیکێکی چالاکە هەواڵی تۆ دەهێنێ بۆم
دڵم لاوێکە زۆر دڵتەڕ بەرامەی تۆ دەسێنێ بۆم
دڵم بەستە و سرودێکە هەموو ئاوازی تۆی تیایە
دڵم یەک پارچە هەر خۆتی کەسێ ناڵێت لە تۆ جیایە
دڵم جامی شەرابێکە لە ڕەنگی چاوی تۆی مەستە
دڵم تاڵێکی باریکە بەتاڵی تۆوە پەیوەستە
دڵم هەوری بەهارێکە لە دەریای تۆوە هەستاوە
دڵم ئەرزێکی زۆر سەیرە بەکێشی تۆوە وەستاوە
دڵم کات و زەمانێکە لە ساڵنامەی نیگارتایە
دڵم وەرزێکی پڕ پیتە لە سێ مانگەی بەهارتایە
دڵم میحرابی نوێژێکە کە جێ سوجدەی لە کۆشتایە
دڵم ئاوێکی سازگارە کە دوا قەترەی لە نۆشتایە
دڵم مەکۆژە دڵم چاوتە دڵم دڵتە، دڵم لێوتە
دڵم ڕێگەی نمایشتە، دڵم باخ و چەم و کێوتە

***

ئەگەر هاتی

١٩٧٦/١١/١

ئەگەر هاتی، دەرگاکانم لەسەر پشتن، یەکسەر وەرە
ئەگەر هاتی، سنووری من بێ دیوارە، بێ سەنگەرە
ئەگەر هاتی، باخچەی ماڵم، بەم پایزەیش پڕ لە گوڵە
ئەگەر هاتی، دار و درەخت هەمووی سەوزە لق و چڵە
ئەگەر هاتی کۆڕی عەشقم گەرم و گوڕە، پوورەی هەنگە
ئەگەر هاتی ڕێی خەیاڵم شڵەژاوە زڵە و زەنگە
ئەگەر هاتی، ناو ماڵ پاکە، گوڵاو ڕێژە، شنەی بایە
ئەگەر هاتی، سەماوەریش لە کوڵدایە بۆنی چایە
ئەگەر هاتی، لە دەفتەری شیعرەکانما هەڵپەڕکێیە
ئەگەر هاتی، نەخشەی دیوار، ئاوەدانە شار و دێیە
ئەگەر هاتی، بەستەی کوردی دێتە دەنگ و خۆش ئاوازە
ئەگەر هاتی، چی وێرانەم هەیە هەمووی جێگەی ڕازە
ئەگەر هاتی، نیگارەکان هەموو دێنە سەماکردن
ئەگەر هاتی، لە فەرهەنگا، ئەمرێ وشەی ڕەشی مردن
ئەگەر هاتی، دیوارەکان وەک ئاوێنە خۆت ئەنوێنن
ئەگەر هاتی، پێکەکانم لە یەک ئەدەن، یەک ئەشکێنن
ئەگەر هاتی، زەنگی مێژوو، یەکی عومری نوێ لێ ئەدا
ئەگەر هاتی، بەیانی ئاڵ خۆم ئەزانم لە کوێ ئەدا!!
ئەگەر هاتی؛ ئیتر منیش لە جوانیتا مەلە ئەکەم
بەرەو قوڵایی ناخی تۆ خۆم ئەکوتم پەلە ئەکەم!

***

چاوەکانت لە وێنەکانیاندا

١٩٧٦/١٠/١١

چاوەکانت دوو کتێبن، باسی ڕەنگی گوڵ ئەکەن
چاوەکانت دوو غەریبن، ڕوو لە ماڵی دڵ ئەکەن

*

چاوەکانت دوو نیشانەن، قەت بەچاو لێ نادرێن
چاوەکانت جووتێ خوشکن، قەت لە یەکتر ناکرێن

*

چاوەکانت دوو دروشمن، هەڵکراون بۆ ئەوین
چاوەکانت دوو مەبەستن، بۆ هەمان دنیا و زەمین

*

چاوەکانت جووتێ کۆترن وان بەسەر گوێ بانەوە
چاوەکانت دوو شەهیدن وان بەڕێی سەیوانەوە

*

چاوەکانت دوو پەرین و باخی شیعرم ئاو ئەدەن
چاوەکانت دوو سوارن ئەسپی سەرکەش تاو ئەدەن

*

چاوەکانت دوو بەهارن باخی دڵ پڕ بۆن ئەکەن
چاوەکانت دوو مناڵن قایلم هەر چۆن ئەکەن

*

چاوەکانت دوو کوڕی کورد هەژدە ساڵەن «چەک» بەدەست
چاوەکانت دوو سەرۆکن بۆ پەیامی یەک مەبەست

*

چاوەکانت دوو بەیانن، وا لە یەک ئاسۆوە دێن
چاوەکانت دوو عەزیزن چاوەڕێم هەر کاتێ بێن

***

وێنەکان

١٩٧٦/٨/٣١

کانیاوی ڕازم، تەقیوەتەوە، قوڵپ ئەدا ڕۆشن
لێوم تاڤگەیە بۆ تافی جوانیی بێ پایانی ژن...

*

سوارەی قەڵەمم بەدەشتی ڕۆژا ئەسپی تاو ئەدات
وشەی پەککەوتە، لە خمخۆرکا، لە زاخاو ئەدات

*

کە نیگاری ڕۆژ، ئەڕژێتە چاوم، شەو لە توێمایە!
بەرامەی خەوی بووکی سەد ئاوات، لەناو جێمانە

*

وشەم ئاڵایە، ئاڵایەکی سوور، دەمەو بەیانێ
سوارێک بەجێی هێشت، برسی بوو چی بکا بۆ تاقە نانێ

*

دیوار کۆم، خۆشە، دەرگای خەڵوەتیم، وا ئەکاتەوە
ئەشکەوتی چلەم بەجەژنی شکان، دەنگ ئەداتەوە

*

شەوگارێکی ڕەش، ژنێکی نیان سینە و بەرۆک پڕ
لە هەناوم دا، ڕوا، مەشخەڵ بوو، باخی چێژ و گڕ

*

ڕووبارم شێتە، گۆمم گێژاوە، باخم ڕەشەبا
عومرم، تۆ نەبی، بەم وەیشوومەیە کێیە پەی ئەبا ؟!

*

ژوان دیارە لە ئاواییەوە... باخ و بەراوە
ئازیز، وا خەندەی تاریکە و ڕوونە لە کەلی داوە

*

گۆڕان خەڵقی لای کۆتکەی مردنە و دێت و ڕی ئەکات!
وەرزی گوڵ بەدەم، کاتێ کە هەڵهات، پرس بەکێ ئەکات؟

*

جرپنیی سەرخۆش، ساتێکە و دووانە، لە ڕێی مەوەستە
عاشق، بانگ ئەکات، ئەو بەزم و ڕەزمە، مەکەن بەبەستە

***

من و تۆ

١٩٧٦/٦/١٤

هەر برینێ لە نێواندا سەر هەڵ ئەدات
منیش پردی لێ ئەبەستم...
لەسەر لێوی زامەکانم،
ئاسۆیەکم، ڕائەوەستم
ماوە ئەدەم بەدرێژیم

تا ئەتگاتێ هەردوو دەستم
ئەو عاشقەم لەم زامەوە بۆ ئەو زامم
ئازار ئەهێنم و ئەبەم...
نابزڕکێ پێکی خەستم
لە جۆلانەی پەڵە گەنما
گوژم ئەدەی وەک بای شەماڵ
لە ساڵنامەی ئەم دنیادا
کۆرپەی جەژن ئەدەی بەساڵ
لە شەپۆلی زولفەکانتا
پرسە ئەبێ بەکەڕنەڤاڵ
کە سەر ئەهێنم سەر ئەبەم
هەر لە ئاسۆی چاوی تۆدا
شەفەق دیارە
هەر لە کانیی لێوی تۆدا
شەکر بارە
هەر لە ئاڵای مەمکەکانتا
ئەشنێتەوە ڕەنگی ژیان
هەر لە بەهەشتی دەروونتا
ئادەمی نوێ ئەژێتەوە
هەر لە شەخلی پەنجەکانتا
تەلیسمی خەم ئەکرێتەوە!

***

خۆشم ئەوێیت

١٩٧٦/٥/٢٣

خۆشم ئەوێیت...
هەرچی هەڵسوکەوتم هەیە پەیامێکە لە نیگارت
هەرچی شیعر و بەستەم هەیە دیمەنێکە لە بەهارت
لە میانی من و تۆدا هەرچی بووە و هەرچی ئەبێت
وێنەی تراجیدیایەکە بۆ دروشمی ئەوین ئەشێت

خۆشم ئەوێیت...
بەئیلهامێ لەو چاوانەت گوڵێکی سوور بدا لەسەر
هەموو خەڵکی شاری دڵم بەرەو چیا ئەدەم لەبەر
ئەم جیهانە پڕ کەم لە دەنگ، ئەم ژیانە پڕ کەم لە زەنگ
لووتی هەزار مەرگەوەڕی داخ لە دڵیش بدەم لە سەنگ
خۆشم ئەوێیت...
ئێستاش وەکو ئەو ساڵانەی دەم و دڵم ناوی تۆ بوو
ئۆقیانووسی کەشتیی عەشقم دنیای گەشتی چاوی تۆ بوو
هەرچەند دەوری شیعرەکانم ئەکەمەوە هەروا ماوم
تەرمی تەنها هەناسەیەک نەخراوەتە پشتی چاوم
خۆشم ئەوێیت...
لەناو خەرمانی جوانیتا ، دانەی پڕم قەت دانایەم
هەموو دونیا هات و هووت بێ بەبێ تۆیی قەت ڕانایەم
ئەو «مەنسور»ەم کەوا بەستەی «أنت الحق»ە هۆرەو سۆزم
لە جەنجاڵی ڕاگوزەرتا ، گەردەلوولم، تەپوتۆزم
خۆشم ئەوێیت...
من ئەو تەنەم لە تۆپی تۆ کالاّ بەپێی بالاّم بڕا
لەناو بانگی ناوی تۆدا بانگی ناوی منیش درا
ئەو نەیجەیەم قامیشەڵانی تۆ دایکی ڕیشەی منە
یەک سات لە تۆ بمبڕنەوە ناڵەی دنیا پیشەی منە
خۆشم ئەوێیت...
شیرینەکەم ئەو وەرزانەی نەهاتی بوو خۆڵ ئەباری
پەتای گیانی عاشقان بوو دەم وشکی وەک دەردی کاری
منی «فەرهاد» بەعارەقی بەرتین و گڕ پاراو ئەبووم
لە دامێنی ئازارێکتا «سەربازێکی بێ ناو» ئەبووم
خۆشم ئەوێیت...
با لێم گەڕێن ڕاوێژکەران ئاسنی سارد کەم بکوتن
کاکە عەشق و خۆشەویستیی زۆر جیاوازن لەگەڵ گوتن
من شەیدام و شەیدا دایە کەلی شەیتان بۆ نازانن
لەناو شاری عاشقاندا ئێوە هەوری بێ بارانن

خۆشم ئەوێیت...
لە نێرگسی چاوەکانما شەخڵە شێوەی بەهاری تۆ
لەناو باخی شیعرەکانما دەڕوێت گزنگی زاری تۆ
ئەو باسکەی کردووتە ملم شلی مەکە من پێکراوم
ناحەز چاوێکی ڕەش بینە بۆ گەرد بداتە بەرچاوم
خۆشم ئەوێیت...
ژوانی تۆ لەناو چێژما ڕوواوە و بێ ڕەوا نابێ
من ئەو خاکەم بەبێ تینت چڵێکم لێ پەیا نابێ
لە باوەشتا سەرم دانێ نمەی بۆنی پەرچەمی خاو
هەزار بەستە لە زاخاودا لەناو بۆتەی دڵ و هەناو
خۆشم ئەوێیت...
من هەویری ئاو و گڵی نیشتیمانی عاشقانم
پڕ بەم خاکی کوردستانە وشەی کوردی جوان ئەزانم
بەستە بەدوای بەستەی خۆشا پیرۆزەیە بۆ ناوی تۆ
لەناو هەزار چاوی مۆنا پێک هەڵ ئەدەم لە چاوی تۆ
خۆشم ئەوێیت...
ئەوەتای هەم خۆشم ئەوێیت، پێکی عەشقم هەروا پڕە
بەرانبەری ڕاوێژکەران قسەم ڕەق و پەنا دڕە
شیرینەکەم «أنت الحق» و «أنا الحق»یش یەک مانایە
کەس وەکو تۆ «أنت الحق» و وەک من «الحق»ی لێ نایە
خۆشم ئەوێیت...
وەکو پێکی خومار شکێن ئەتخۆمەوە بەدوا بینێ
هەتا ئەبمە ئاوێنەیەک دنیا هەر تۆم تیا ئەبینێ
ئەوساکە تۆ ئەبی بەمن منیش وەک تۆ ئالاّی گوڵم
ئەو «مەنسورە»م تەنها بۆ خوا ئەکرێتەوە ناخی دڵم

***

نەورۆز

١٩٧٦

کاتێک کە کورد بەر کۆشەکەی مامە «کاوە»ی کرد بەئالاّ
بۆچی دەستی لە دامێنی فەرەیدونی لامێژ ئالاّ ؟!

ئەوا وتمان... مامە کاوە ئێجگار پیاوێکی دڵپاک بوو
پەیماندارییی لەگەڵ ئەوا، وەکو دەردێکی زگماک بوو
بەڵام فەرەیدونی لامێژ! تۆ بۆ چوویتە سەر ئەو خوانە،
بۆ نەتزانی خوانی ئاگر ئەوەی بیخوات پەشیمانە؟!
*
پیاوماقوڵان، ئیستەش ئەڵێن... مامە کاوە کوڕی زۆرە!
قەید چی ئەکات لە دەرگای با، جارێ دووجار دەستی نۆرە
کاوەی ئەمڕۆ چاو لە دوایە، ئێجگار وەها دڵپاک نییە
ئیجگار وەها لە لامێژان، لە ماقووڵان بێ باک نییە
*
ئاگری نەورۆز کرایەوە، مەبەستمانە نەکوژێتەوە
کە کاروانمان، لێ خستەڕێ...
مەبەستمانە پشتوێنێکی بەسراوەی، تیا نەکرێتەوە!
کە ملمان، نا بەرەو گیانی ئەژدەهاکی هەر سەردەمێ،
ئەبێ، هێندە گوێ نەدەینە ڕاوە ڕێوی و خوتبە و تەمێ!
نەورۆز جەژنە دێت و دەڕوا و هەم دێتەوە
نەورۆز نابێ پەرداخێ بێ، تەنها یەک جاربخورێتەوە
نەورۆز نابێ پشتوێنێ بێ،...
هەموو ڕۆژێ ببەسترێت و هەموو ڕۆژێ بکرێتەوە!
نەورۆز مۆزەخانەیش نییە
هەرچی گەڕیدەیەک هات و دەرگای بۆ بخرێتە سەر پشت
کاکە، ڕۆژگار مۆدەی نەورۆزی خێرۆکی بەخەنجەر کوشت
*
داری نەورۆز، وا بەلێوی کەژ و زەرد و دەم کاوەوە،
لەسەر بەردی ڕەق ڕواوە و ڕەگی وا بەرێی ئاوەوە
هەموو جەژنێک، بای داراوس ئەی هەژێنێ...
گوڵ دەرئەکات
کەچی چاوی مارەکانی دەم ئەژدەهاک
ئەژدەهاکی ئەم جیهانە...
وەک کافرمان هەر سەر ئەکات
*

نەورۆزنامەم کردۆتەوە...
وەرن پەنجەی لەسەر دانێن
کێ بۆ بەختی خۆی شەیدایە...
هەموویان بێن، هەموو بابێن
لە دووربینی، نەورۆزەوە، ئەڕوانمە ڕێگە و ڕێبوار
سوارێک گلا، سواری تر هات،...
کوێرێ خەریک بوو چاو ساخێ...
لە هەڵدێرێکا هەڵ بدات
بەڵام «لاوک» بووکی «حەیران» بۆ سەیرانی «ئازار» ئەبات
ڕێبوارەکان ئەڵێن ئیتر شیر و خەنجەر لە یەک نەدات
بەر کۆشکەی مامە کاوە...
ئێستە خۆی ئالای سەردەمە
ڕێگا زۆرە...
بەڵام «هەوار» هەر یەکێکە بۆ سەرجەمە
***

ئاڵای بەرز

١٩٧٥/٨/١٧

هۆ... ئەلەندی، هۆلۆمۆمبا
وا شێخ موجیب بەرماڵی خوێن
بۆ چوار چرای قازی ئەبا
هەی چنگ، هەی قەپ، هەی خوودەی ڕەش
هەی، هەی ئینسان... چاوی برسی
پێچکەی کورسی... تەختەی کورسی
ئەی زەلکاوی لیکی کورسی
وا شێخ موجیب لەبەرماڵی خوێنی خۆیا پێچرایە
لەبەردەمی گەلەگورگی چیای خەشا
دوای سەلامی نوێژی عیشا، کرایەوە
ئەو گەردنە بەرزەت قوربان
دوێنێ پەتی بۆ هەڵخرا

دەرکی ئاسۆی لێ داخرا
هەرچی گورگی ئەم دنیایە
هەرچی تلیاککێشی تیایە
چاوەڕێ بوون لەناو کاسەی بەنگلادێشا بتخۆنەوە
لەناو دێڕی هەموو کتێبی دنیادا بتشۆنەوە
هەرچی لۆمۆمبا و قازییەک بیانەوێ سەربەنەوە
لە ترسانا بڕۆنەوە...
هۆ... گورگەکان، گورگەکانی نوێژی شێوان
چەند نا پیاون
پەحا، چەند بێ چاو و ڕاون!
لەژێر دەست و پێی تەحیاتا
لەت لەت ئەکەن شێخی ئیمام
بەهەوێنی خوێنی ناحەق
ئەیدەن لە یەک قەسد و سەلام
دنیا، دنیای گورگ و بەنگکێش
دنیا، دنیای دز و دەروێش
بۆچی، دڵی ئارامی شەو
بەچەقۆی خەش دا ئەدڕن
کێیە، چییە، وا ئەم هێزەی داوە بەتۆ؟!
کێیە، کێیە، هەی باوکە ڕۆ؟!
هەی باوکە ڕۆ، ئینسان گورگە؟!
ئینسان هەموو گیانی ورگە!
ئینسان چاوی چەقۆی خەشە!
ئینسان، دڵی زێرابێکە
هەرچی تیایە لیتەی ڕەشە!
هەی داخەکەم بۆ ئەلەندی
هەی داخەکەم بۆ لۆمۆمبا
هەی داخەکەم کێ چیرۆکی مەینەتی شێخ
بۆ لای گۆڕی قازی ئەبا؟!
هۆ خەڵکینە...

هەرچەند سەرم لە قوڕایە
دڵم لەناو کەف و کوڵی توونی شاڵاوی گڕایە
بەژنی ئاڵای شێخی مل بەرز خوێناوییە
بەڵام کە شەو قەپی پڕ بوو
واتە نۆرەی بەیانییە
ئەوەی لە پێچۆری شەوە
بەیانییە، بەیانییە

***

فەلەستین

١٩٧٥/٦/٨

وەرزێکی سارد...
تیشکی هەتاو ناو جەنگەڵی نەپێکابوو
ئاخێز بەرەو بەیانی ڕوون
هێشتا لەناخی پێکابوو
سەری ڕێگا لە پێچێکی سەرەو لێژا پەپکەی دابوو
دامێنی پێچ هێشتا خۆرەی داڕوخانی تێدا مابوو
گەلە گورگێکی زۆر برسی بەشاڵاو هات...
دەم و پەلی هەموو سوور بوو
کەڵبەی ئاراستەی حورمەتی دامێنی پوختی سنوور بوو
ڕێگەی ڕۆژیان تێکوپێک دا...
لە ئاموونی گورگبازیدا
لەناو پێکی ڕەنگ چەواشەی
دەستی شلی نارازی دا
دەی گورگ بابێ، هەر گورگ بابێ
کوێ لە سنوور خۆی لابەرزە...
بۆ ئەم لرفە بەچۆکا بێ
گورگ بێ جێیە
گورگ شەهادەی هێزی پێیە
با خەڵکی شار گۆڕی باوان بەن بەکۆڵا
لە نسرمی دامێنەوە دەوار هەڵدەن لە جێی چۆڵا!

***

دەنگێکی تیژ لەناو دەوارەکانەوە

گوێی خەواڵووی دنیای گورگ و بەچکە گورگم
پڕکردووە
دەمی چەقۆم کردۆتەوە...
دوعای دەم بەس وەکو مەگەز تیا مردووە
دەستم دایە قەمە و ئاگر،
دەستم دایە مێخی چادر،
بەستم شکان، چڵکی ترسم لەخۆ تەکان
بمرێ گورگ و برمێ دەوار
منم خەڵکی ناو جەرگی شار

***

دەنگێکی تیژتر لە هەر پەنایەکی نەخشەی ئەم جیهانەوە

لە هەر کوێیەک خەڵک و خوای شار
بکرێن بەبار...
لە ماڵەوە بۆ ناو دەوار
لە هەر کوێیەک شوان لە ڕان و ئاژەڵ بکرێ
هەوجارِ لەناو هێڵی سپیی تاپۆی ڕەشا فڕێ بدرێ
لە هەر کوێیەک لرفە هات و تەیمان بیات
لە هەر کوێیەک چاو سوورێک هات فتوا بدات
ماڵ و ماواقی خەڵک و خوا حەڵاڵ بکات
فەلەستینە ئا ئەو جێیە
گورگ هەر گورگە زایۆنیزمە یا هەر کێیە

***

پێداچوونەوەیەک

هەر کە تۆفان فەلەستینی داگرتەوە
کەشتیی ماڵە پێچراوەکان بەنارازی
گێژاو بردی بۆ بەندەری لانەوازی

قوربان ئیتر دەهۆڵ کوترا
قوربان ئیتر هەرچی وترا
قوربان هەموو تەفعیلەکان
قوربان قالە و گشت قیلەکان
لە سێبەری پیتەکانی فەلەستینا گاڵە کرا
هەرچی خەم خۆرکێ هەبوو، لە ڕێی گردی «گوڵکۆسا»دا
بە قاڵەی دەم ماڵە درا
قوربان ئیتر ئاگر هات و هەر کوێی سووتان
هەر ڕەوا بوو
قوربان ئیتر هەرچی نەما
ئەوا قەزا و ڕەزای خوا بوو!

***

شەهیدەکان سەرژمێری دەکەن

بەقەد ژمارەی فیشەکی کودەتاکان
درۆکرا...
بەقەد ژمارەی ئەوانەی...
ئێستەش وەک خەم دێنە ناو باس
دێڕی شیعار لەشۆ کرا
بەقەد داری پرتەقاڵی حەیفا و یافا
مەجلیس گیرا، مەجلیس تێکچوو
ئێستگەیەک شەرم نەیگرت و بێ دەنگ نەبوو!
یەکوون... وەرن کۆکەنەوە، کردییە چەن؟!
دەنگێک لەژێر دەوارێکا...
وەرن لای من یەکوون ببەن
مێردێک، کوڕێک، خوشکەزایە
بژی فەلەستین... ئاوایە
ئەی چۆن؟ ماڵی داگیر کراو چاو لە دوایە
هەتا ئەم دنیا دنیایە... چاو لە دوایە

***

کۆڵ بەکۆڵێن

کۆڵ بەکۆڵێن...
سەفەرنامە باسی دارێکمان بۆ ئەکات
قاتی ساڵێ کوللە لێیدا
ئاگر لێیدا
ئاسمان لێوی لێ هەڵقرچان
لەسەر باڵای هەڵ ئەپەڕی
تەوری دەستی کاڵ و کرچان!
لە دوا دێڕا، وانووسرا بوو:
دار بەڕوو بوو...
زرێی پیری لە خۆی دابوو
هەزار لوتە ئەژدەهاکیش
لەبەر پێیدا، تێک شکا بوو
دروشمێکی لەسەر پۆپەی لقێکی سەوزی خۆی دا بوو
... کۆڵ بەکۆڵان:
من هێلانەی چاوانتانم،
کۆڵ بەکۆڵان... هەر من ماڵە باوانتم
کۆڵ بەکۆڵێن
سەری هەوراز، دار بەڕووە
ئێستە و ئەوسایش، ئەوەی کەوا چاوی بوو بێ
چاوێکی هەر لەوێ بووە
باپیر وتی... دەستی دێوی لێ کەوتووە
نەوزاد وتی... پەتای ئەمڕۆی لێ نیشتووە
منیش ئەڵێم... هەر وایە و هەر وەها بووە
کە کورد، پشتوێنی کردەوە...
جێگەی ماڵی دار بەڕووە
کە کورد پشتوێنی بەستەوە...
پەنا پاڵی دار بەڕووە
کۆڵ بەکۆڵێن... ڕێگە باخە؟

باخە، باخی دار بەڕووە؟!...
قاتی ساڵی، لێ پڕ بووە؟
لە غوربەتی سەفەرمانا...
ناو نیشانمان بیرخەنەوە
چەتری سێبەر بەقەد تارای دارە گەورە
هەڵ دەنەوە
کۆڵ بەکۆڵە غەریبەکان
لۆیەک لە پشتوێنی سزا، تەنها لۆیەک بکەنەوە
کۆڵ بەکۆڵێن... برا ماندووین
ماندوویەکی سەفەر دوورین
دەمێ ساڵە ڕێ لە بەرین
دەمێ ساڵە بێ سێبەرین
تینووی خەوێکین بۆ شەوێک
بەئاگری قاتیی ساڵی، مەلاشوی هەڵ نەدرێتەوە
چەقۆی دەستی پەشیمانی
پرچی ئاسۆی ئەرخەوانیی
لە گوماندا، نەبڕێتەوە
لە ئاهەنگی نوێ بوونماندا
وشەی کوردی بەناو هەزار بەستەی خۆشا
لە سێبەری دار بەڕوودا، بشنێتەوە
هەزار جۆلانە هەڵ بخەین، بۆ لاوکێ
کوردستانی ماندووەکان، بگرێتەوە

***

مەینەت و ئەنجام

١٩٧٤/١/١٤

لە مەینەتی ئەم دنیادا، ڕێ تەی ئەکەم
هەر هاواری– تاکەی– ئەکەم
مەینەت بەمەینەت ئاوسە
چونکە مێژوو هەروا ئەڕوات

چونکە ئەم سەر لەو سەر ئەخوات
هەتاو دژی تاریکییە
ئەگەر تاریکی هەر نەبێ
ئەوسا هەتاو ناوی چییە؟!
ئەبێ بژیم...
ئەبێ بمرم!
مردنی من هێڵی ژیان درێژ ئەکات
ژیان دوای من، دەمی برینی جێگاکەم
سارێژ ئەکات
ئەم کاروانە هەروا ئەڕوات
لە سنووری دامێنەوە
شەو لە ڕۆژ و ڕۆژیش لە شەو ئەخواتەوە...
نابڕێتەوە
ئەوەی ئەدرێ، نادرێتەوە
کەشتییەکەی دەریا بڕی مێژووی ژیان
خۆی شایەتە
کاروانی من لەم بەزمەدا، ڕێی گرتووە
ڕێی بەم گێژاوە بێ پەیە باش بردووە
پشت لە شەوە
پشت لە مەرگە
ڕووی لە ژیان و هەتاوە
توێکڵی ڕەق شەقار ئەکات
چونکە دوای ئەو چێژی ناوە!
چونکە ژیان دژی مەرگە، چونکە هەتاو دژی شەوە
دەرکەوتنی بەیانی نوێ، بووکی براوەی گرەوە
لە باڵای ئەو پڕ کۆش ئەکەم
کۆرپەی ئۆخەی لە قوڵپی گۆی مەمکەکانی...
ئەو گۆش ئەکەم
شەو ئاهەنگە... بەیانیی زوو
بەناو شارا هاوار ئەکەم

سێبەری کڕ بەرۆژی نوێ بێدار ئەکەم
چەکوش ئەدەم بەڕووی ڕۆژا بزرێتەوە
هەرچی بەسراوە، بۆ سبەی، بکرێتەوە
هەتا بەرەو ڕۆژێکی کە...
هەنگاوی تر بنرێتەوە

***

یاد و خۆشەویستی

١٩٧٣/٧/٢١

ئەی نیشتمان...
هەر ئاگرێ هات هەڵی کرد لەسەر دڵت سووتاندمی
لە میکرۆفۆنی دەم پیسا...
هەر شاڵاوێ هاتە دەرێ، برژاندمی
لە کارگەکان... چەرخی چەمەر، سەرمی ئەبرد
لە کێڵگەکان... یاسای چارەی کشتوکاڵیان...،
لەناو چاوما پڕ خوێ ئەکرد
دیوارەکان شەقامەکان
دەمی جنێو پێدانم بوون،
مارشی تەرمی ڕاکێشراوی تەشتی نخوونی نانم بوون
پیتی زلی مانشێتەکان، ئەیان حەپان
گازیان ئەگرت لە وتارم
قەپیان ئەگرت لە ڕۆژگارم
شاڵاوی دڕیان ئەهێنا بۆ تەتەری ڕێی ئازارم
کۆڵانی ناو گەڕەکان
وەک سەگی هار پێم ئەوەڕین
دەرگای خانووە چۆڵەکانیان لێ ئەگرتم
لەناو دانی شاشەوە
هەتا زمانی داپیرەش پەڵی دوعای تێ ئەگرتم
لەناو لرفەی ڕووپاییدا، ئەیان شێلام
لەناو دەست و پێی هەڵپەدا، ئەیان کێلام

دوسێی دەزگا نهێنیەکان،، لیێم پڕ ئەبوون،،،
ئەڕشانەوە...
دەمی درۆ مردووکانیش ئەکرانەوە
تەڵەی گومان لە ڕێگاما، دانرابوو
چاوی چاوگەی ئاوی ڕوونم، داخرابوو
ئەی نیشتمان...
خۆشم ویستی، خۆشم ئەوێیت،
ئەو کاروانەیت، بەسەر ڕچەی خوێنی منا
پێ هەڵ ئەنێیت،
خۆشم ئەوێیت
نیشتمانم...
ئاخۆ بڵێی گەوجێک هەبێ وا بزانێ
گیانی هەڵبەستی بێ هەستم؟!
نیشتمانم...
لەناو دێڕی دوژمنیشا،
هەر ناوی تۆم ئەقۆستەوە بی پەرستم
ئەت پەرستم
ئەی نیشتمان
ئەی کوردستان

***

١٩٧٢/١٢/١٢

شاعیرەکان

شاعیرەکان...!
کە بوون بەپرد...
بۆ ناو لرفەی چەم هەرچەمێ چۆک دا مەدەن
شاعیرەکان...!
کە چوونە سەر شانۆی شەمەت...
هەر شانۆیەک،
خۆ با مەدەن

شاعیرەکان...!
هەر ئەکتەرێ لەسەر شانۆ فووی کردە خۆی
سەر دا مەخەن.
بەشەپۆلی چەپڵەی بێ پێز
لەبەر پێدا، پێی هەرکەسێ
خۆ ڕا مەخەن!
شاعیرەکان...!
لەخۆتانا بووسەی خەیاڵ بۆ بایی بوون هەڵتان نەدا
شاعیرەکان...!
نەکەن بچنە کەلی شەیتان
خوا فێرە بەر پەڵتان ئەدا!
شاعیرەکان...!
با لوولاقتان نەبێ بەگونج...
بۆ لێشاوی وشەی بێ دان
شاعیرەکان...!
با، ناو لەپتتان
نەبێ بەجێگەی هەڵپەڕکێی چەپڵە لێدان!
شاعیرەکان...!
لە هۆنراوەی خولیاتانا...
حەرفێک یارێک پێ گەێنێ...
نووکی خامە دای لە لێوتان
هەزار ئۆخەی
بۆ ناو شیعرێ هەڵفڕێنێ
شاعیرەکان...!
وشەکانتان بەگوێ قوتەی بتەکاندا...
بنرکێنن
بەناو مۆزەخانەکاندا...
فیشەکی سوور و نارنجۆک بتەقێنن!
کە نەورۆز هات بۆ ڕووسووریی مەشخەڵەکان
تەنوور تاو دەن ئاگر بێنن!

شاعیرەکان...!
لە ڕێی خوا دا...!
بەپێکی ئاڵ کووپەی شەراب دابەش بکەن
شاعیرەکان...!
کە سەر خۆش بوون...
لەناو کۆڕا، تف لە بۆیەی ڕووکەش بکەن!

***

چوارینەکان

کەوتینە گێژی بەدترین زومەرە
خەفەتی ناوێ ئارامێ بگرە
تاقی کاراوەی ڕۆژگار و ژینە
هەر سەگێ، هاربوو چل شەوی عومرە

*

هەرچی سزات دی، هەر چیت بەسەر هات
هەرچیش لەمەودوا دێت و ڕوو ئەدات
قەی ناکا، ئەگەر دەستت ڕاکێشا
ناکەس بەچەیە ڕووت لێ هەڵ نەکات

*

بۆ هەر دارێ چووم بچمە سێبەری
گەڕەیەک لێی داو گەڵای هەڵوەری
بۆ هەر کانیەک چووم دەمم تەڕکەم
لە جیاتی سەگێ، هەزار پێم وەڕی

*

دونیا بەبێ مەی بەبێ گوڵ چییە؟
جێی هیوا نەبێ ناخی دڵ چییە؟
کە ڕێگام نەبێ بۆ گوڵ و بۆ مەی
فەرقی ژیان و گۆڕ و گڵ چییە؟

*

کاتێ کۆچ ئەکەم بەرێی نەهاتا
ئەو کۆچەی ئیتر ناگەڕێمەوە
لە گۆڕا لەگەڵ ئاواتی عومرا
بەدڵشکاوی سەر ئەنێمەوە

*

بۆ ئەوەی گوڵێ ببینم بەچاو
بەپێڵوو دڕک لابدەم خۆشە
بۆ مژی لێوێ بکەومە گەرداو
ئەنجا بەگیانم ئەکەوێ، نۆشە

*

ئەو کەسە وەرزی ژیانی هاتە
گوڵێکی شۆخ و سەلاری هەیە
مەلی ئازادی باخی ئاواتە
کە مەی و نەی و گوڵزاری هەیە

*

گوڵێکم بینی ئەمڕۆ لە شارا
گەلێک جوانتر بوو لە گوڵی هیوام
سێبەری سەرم بۆ کرد بەتارا
وا لە ڕێگایا چەقیم و ڕووام

*

هەر گوڵ بێ ئیتر من ئەی پەرستم
شینە، پەمەیی، زەردە یا ئاڵە
مەی هەر چۆنێ بێ ئەدا لە هەستم
مزرە، خۆش تامە، یا تفت و تاڵە

***

تەیمانی فرمێسک

١٩٧٢/٨/٢٨

پێرێ بەسەر ماڵەکانی (سیارە)دا بەکوڵ گریام
دوێنێ بەسەر دێی (میلای)دا دیسانەوە بەدڵ گریام

له ئاهەنگە خۆێناوییەکەی (نیلی شین)دا تەمووزی پار
بەفرمێسکی چاوەکانما، ڕژامە ناو لەوحەی نیگار

*

هەموو ڕۆژێ گەردەلوولێ لەسەر زامێکم هەڵ ئەکا
ئاسۆی برینی بێ پەترۆم پڕ لە چڕە دووکەڵ ئەکا
لە پێرێ وە هەتا ئەمڕۆ پەیتا پەیتا گریانم دێ
بۆنی فرمێسکی سووتاو و بۆن سۆی بیر و زمانم دێ
خەڵکی ئەڵێن گریان، فرمێسک گوایە بۆ پیاو نەهاتووە
من تا ئێستا ئەم درووشمەم بەگیانی خۆم نەسپاردووە
هەرچەند دێمە ئەوەی بڵێم گوایا گریان شوورەییە
قولپێک لەناو فرمێسکێکا ئەڵێ: نەخێر توورەییە!
ئەو فرمێسکەی لە چاوم دێ تینێ ئەدا بەوتارم
نایەڵێ چاو لە یەک بنێ برینی پار و پێرارم
ئەی خۆشنووسی دروشمی زەق گوێ ڕاگرە من شاعیرم
ڕەنگی حەرفم ئەگرمەوە بەفرمێسکی، وەک ئاگرم!
لە دڵمایە خەوێک، ئەڕۆیت. ڕۆژێک ئەبێ پێ ئەکەنم
بەڵام ئەوسایش بەبرژانگما هێڵی ئەشکی تێ ئەتەنم!

***

نامەیەک بۆ (ح)

١٩٧٢

بەحەرفم، ئەڵێم وێنەت بکێشم، حەرفم داماوە
چ بکەم، خۆم ئەکەم بەسەرگەردانی ئەو دەنگ و ناوە
ئاسۆی بەهاری جوانان، بەجوانیت جوانیم بەخشیوە
لەجوانی جوانتر، ناوە جوانەکەت لە تۆ شیاوە
ئادەی مژدەیەک، سادەی درەنگە، سروودێکی خۆش
بۆ کۆرسی ئاهەنگ، هۆنراوەی تازەی لە کێو ڕوواوە

با لەسەر کوورەی ئاگری تەما، نەبرژێمەوە
ئەمجارە بمخە، بەر تاڤگەی ڕوونی ئەو جووتە چاوە
من، وا بەشیعرم، هەزار گەردانەت بۆ ئەهۆنمەوە
هەر وشەیەکی بۆ ئاواتێکم سۆزی تەواوە
من خۆم و شیعرم، بەستەو ژیانم واین لە جامێکا
دەستێکی بەرێ بەنیازی هەڵدان، پڕ و پاراوە
من ئاسمانێکم، باخی ئەستێرە و مانگ و هەتاوم
کە هاوار ئەکەم، نەڵێی ئەستێرەی دڵی کشاوە
شیعرم، ئاوێنەی جوانیتە، بۆیە، هەرگیز ناشکێت
کام جوانە، بەردی لە ئاوێنەی خۆی، تا ئێستا داوە؟!
من و تۆ وەکو، وێنە و چوار چێوەین، وای لە ناخما
کاڵات بەباڵای خۆم و ئاواتم وا ڕێک بڕاوە
لە کۆڕی گەرمی دڵدارەکانا، شانازی ئەکەم
کە جامی بڕوام بەخۆشەویستی تۆ پڕکراوە
نەورۆزێکمانە، ئای چ نەورۆزی!... بەدڵی دۆستان
لەسەر کانییەک ڕەش بەڵەک گەرمە چاوگەی گوڵاوە
منیش بەکوردی، گۆرانی ئەڵێم، پڕ بە کوردستان
ئەم خاکە ئاڵەی، بەستەی دڵی تۆی لێ هەڵقوڵاوە

***

هۆرە و بەستە

١٩٧٢/٦/٢١

بەشارا گەڕام کۆڵان بەکۆڵان جادە بەجادە
دەمەو بەیانی جامێکی ئاڵ و شەربەیەک بادە
ئەم گێڕا سەبیل بۆ سەرێکی مەست حەرفێکی تیابێ
لە هۆڕەی شوانی خێڵ بەدوای خێڵا، سۆزێکی جیابێ
کە نۆتەی دەنگ و نیگاری یاری تێکەڵ کرابێ
وەک سووراوی بووک لەسەر ڕوومەتی ژیان درابێ
لە دەرگام ئەدا باوێشکێ بدا و پاڵ بداتەوە
گەرووی بۆ قولپەی شەربە و جامەکەم ڕێ بکاتەوە

چڕیم شاری «خوم» ئەشکەوتی کووپەی پەنجە پیاکراو
کوا منارەیەک بانگەواز بکەم بۆ یاری دزراو
لەکام پەڕاوی بۆر و چڵکنا ڕستەی ناوەکەی
بەبێ ڕێزمان ئەیدەن بەیەکا ، لە سەرچاوەکەی
لە کام وەعزدا دڵی داخ ئەکەن بەدووپشک و مار
لە لێوی جاما حەرامی ئەکەن بڕیار بەبڕیار
ئەی شاری «خوم»ی دەس تێوەردراو ، «خوم»ت شێواوە؟!
نازانی دڵدار شێوەی یاری خۆی هەر لەبەر چاوە
ڕۆژیش تەمەڵ بێ بەیان درەنگ بێ کۆڵان کپ و کڕ
شەپۆلی هۆرەم بەچاوی مۆنی گەردوون ئەدا دڕ
سەدای هاوارم بەباڵی سیمرخ ئەدا لە دەرگا
حەساری ورگن ئەکا بەکفن و ئەیدا بەمەرگا
ئەو کاتە ژیان شەپۆلی ئەدا بەم ناو شارەدا
یارم گۆرانیی مژدەی بەیانە لەو نیگارەدا
لە چاوی پەخشان لە بەژنی هەڵبەست ئاهەنگ ئەبارێ
هەزار چوارچێوەش لە گوڵ ئەچنری بۆ هەر نیگارێ
لە نیگای مەستان مەی ئەشنێتەوە بۆ بووکی تازە
هەر دڵێ بگریت ئینجانەیە کە پڕ چرۆی ڕازە
پۆل پۆل ئەگەڕێین کۆڵان بەکۆڵان جادە بەجادە
گۆرانی ئەڵێین... نەشمیلەی چاو جوان پەچەکەت لادە!

***

سروودێک بۆ ڤیەتنام

١٩٧٢

لە نێرینەی زامی تەڕی ڕۆژگارمەوە
لەناو جەرگەی ئاهی گەرمی پێرارمەوە
لەناو چاوما
لە هەناوما
لە گلێنەی حەرفی دیلی ناو پەڕاوما
سڵاوێکە... سڵاوێکی نازانم چۆن
پڕ بەپڕی دڵ و بڕوام هەڵ ئەقوڵێ

هەزار گوڵی پێ ئەپشکوێت لەسەر چڵێ
وا قوڵپ ئەدا، قوڵپ ئەدا لە ناخەوە
لە داستانی هەزار شەوی پڕ داخەوە
لە زەنگ ئەدا، زەنگی بڕوا لە سینەما
سەر هەڵ ئەدا لە چاڵی تینووی تینەما
بۆ ئەو گەلەی دەمێ ساڵە لە ئاگرا
لەناو فرمێسکی ئاواتا
لەناو ڕقی پیس و پاکا ، شەپۆل ئەدا
لرفەی خوێنی بەلافاوی ئاگرە سوورەی خەش کۆڵ ئەدا
بۆ ڤێتنامی (هۆشی مینە)
بۆ ڤێتنامی (خاتوو بینە)
بۆ خاکی ئاگر و بڕوا
بۆئەو گەلەی...
نەیهێشت مێژوو سەرەو ژێر و لاڕێ بڕوا
منی کوردی قەد دارەکەی بەردەم سەرا
منی کوردی حوزەیرانی ڕێی چوارچرا
منی کوردی دیاربەکری سنوور داخراو
منی کوردی برژانگ چنراو
منی کوردی حەرف و وشە تەریب دراو
ئەمڕۆ کە باڵی چاو ئەدەم
خەریکم حەرفم تاو ئەدەم
بوراقێکم، کەژاوەکەم سڵاومە
قومرییەکم، ئاوازەکەم
قوڵپەقوڵپی خوێناومە
ونا پەیکێکم، هەواڵەکەم سۆزی خەمی خەملێومە
ڕووبارێکم، هاژەم بیری تەقیومە
گۆچانیکم لە شانایە
قەفی لە چاوی نانایە
مستووی لە ڕەنگی ژانایە...
دێی «سیارە»م وا لە کۆڵا

خەرمان لۆخی «هەندرێن»م لە پشتایە
هەنگاوم ڕووی لە ڕێگایە
دیباریشم بۆ «گیاب» و سەربازەکان
بۆ «لیدۆکسۆ»و ڕووبارەکان
فرمێسکێکی دڵخۆشییە دەمێکە وا لە چاومایە
بەستەیەکە ڕەواندوومە لە شارەزوور
پیکێ کە وا بەشانمەوە
بۆتێکدانی بەستی سنوور
خۆزگەیەکە وا لە دڵی جووتیارێکی «هۆرێنی» دا
ئاواتێکە لەناو دەشتی دزەییدا
گێژاوێکە لەناو تەمای بەزەییدا
ئاوازێکە لە بەستەکانی «گۆران» دا
دەنگ دلێرە...
لاوکێکە پێشمەرگەیەک وتی بۆمی ڕابسپێرە
بە «هانۆی» دا دێم و دەچم
گوێم هەر لە دەنگی «میلای»
گۆچانەکەم وەک ئاڵایە
ئەو قەتارەی کە من ئەیلێم
مژدەی شەفەقی نوێی تیایە
هەزار سڵاو، هەزار ماچی لە لێوایە!

***

هاتوچۆیەک

١٩٧٢/٤/٣

بەم بەهارە...
پێم ناوەتە لای ئێوارە
سێبەرێکی مات و مەلوول بەرەو مێرگی وەرزەکانم...
بەشەرمەوە ئەوا ئەکشێت
لە نێرگزی چاوەکانما،
زەردەخەنە سەرسام ئەبێت
کەچی دڵم دنیایەکە چێشتەنگاوە

لەم ئاسۆوە بۆ ئەو ئاسۆ... پڕ هەتاوە
جامێکە هەر ڕەنگاو ڕەنگە
بەقەد دڵۆپە فرمێسکێ
چییە، مەیی لێ نەڕژاوە!
خۆشم ئەوێیت...
پڕ بەڕستەی «خۆشم ئەوێیت»
تۆ فرمێسکی مژدەی خۆشی، لە دیدەما هەر قەتیس بە
دەخیلت بم! نەکەی بڕژێیت
نەمامێ بووی لەسەر هەموو گەڵایەکت...
هەڵبەستێکی ورووژاوبووم
مەلی شیعرم هێلانەی بوو!
وا، گەرمایە، کاتی پشوو... بۆچی حەرفم ئەسووتێنی؟!
خۆ ئەوساکە لەناو پەلتا
ئەمیش لای خۆی وێرانەی بوو؟!
ئەگەر سێبەر بێ دام پۆشێ...
ئەگەر پایز بێ دام گرێ...
ستوونی خێوەتم بخەن...
شڕو شیتاڵم بار کرێ
لەناو دڵما ئەو بەهارەی هەڵت گیرسان...
هەر ئەسووتێ
لەپێش چمکی نیگایەکتا...
شەو نوێژ ئەکەم دەستە و نەزەر
پەیمانێکت، بەڵێ تاقە پەیمانێکت
دێنمە بەر
من شاعیرم... من دڵدارم
لەناو حەرفا هەڵ ئەپەڕم
خۆم و دڵی سەوز و تەڕم
وەک ڕۆژ ئەتخەمە ناو چاوم
لەناو دڵما دیلت ئەکەم
هەر وەکو یاد!

وەکو بڕوا!
کێیە هێندە گێل و گەوجە،
بێڵێ پایز بێ گوڵ بڕوا؟!

***

ڕازی گۆزەی هەڵچوو

١٩٧١/١١/١٩

سەری گۆزەی دڵی هەڵچووم ئەنێمەوە
بەسەر پێخوێی قوڕی خەستی حەرفەکانما
سەرێکی کەش، ئەڕژێمەوە
کای خەرمانی وەرزی تازەی پێوە ئەکەم
جۆگەیە ئاوی لێ ئەنێم
لەژێر شاخی تەپا و تلا هەڵقوڵابێ
هەتا ئەژنۆمی تێ ئەنێم
چاک ئەی شێلم ئەم دیوە و دیو
پووختەی ئەکەم وەک چاوی زیو
ئەی دەمە بەر سامالّی شین
تا بەر بەیان
پلووسکێکی لە ئاسۆوە دێنمە سەر
لە فرمێسکی ئەستێرەکان
لە هەناسەی سپێرەکان
بەسەر خۆیا ئەیهێنمەوە
بچێتە یەک
ببێتە یەک
لەسەر وێنەی کچی هیوام
پەیکەرێکی لێ ئەبڕم
بەفرمێسکی تاق تاق کەرەی شیعرەکانم
چاک ئەی سڕم
لەسەر تەپلّی سەری بتی
شاری خامۆش
هەڵی ئەکەم وەکو ئالا

وەکو بالا
لافاوی ڕۆژ هاژە بکات
لە چاویەوە
خومارشکێن هەڵ بقوڵێ
لە لێوی بانگ تێزاوییەوە
دڵی ئاسۆی پێ تێر ببێ
چاوی موغی پێ کوێر ببێ
بڕژێتە ناو چاوی حۆلی خومارەکان
بڕژێتە ناو دەمی کاسە پڕ ژارەکان
ڕاچڵەکێنێ خەو خۆشەکان
هەزار «حەلاج» دەس بداتە چەک و کەوان
بە هەزاران «انا الحق»یش لە دایک بێ
لەگەڵ زرمەی دەستی ئەوان
بەرچاییەکی لێ بکەین لە سێبەری دار بەڕوودا
لە سۆزییەکی زۆر زوودا
جا سەر لە نوێ گۆزەی دڵم
کڵی تازە
دەمی ئەکات، بۆ ئەو کۆڕەی
گوێیان ڕاگرت بۆ ئەم ڕازە

***

نوێژێکی قووڵ

١٩٧١/١١/١٥

ئەی شۆخی جوان، ئەی زۆر جوان ئەزانی چەند خۆشم ئەوێیت؟
لە جێی هەوا و ئاوی فێنک هەموو کاتێک بۆ من ئەشێیت
لەسەر کەلی زستانەوە،وەک ڕۆژی نوێ هەڵبێرەوە
دیسانەوە بەتینی خۆش هەتاوم بۆ بنێرەوە
بڕژێرە سەر پەڕەی دڵم لە ناخەوە با هەڵپەڕێ
بکرێتەوە وەکو گوڵ و، با... ڕوومەتم سوور هەڵگەڕێ
زەردەخەنەت پاراو بکات، لێوم تامەزرۆی نازەکەت
شنەی لەنجەت بدا لە ڕووی دنیای نیگارە تازەکەت

چپەی ناسک بەگوێمادە، چرۆی هیوام بکرێتەوە
باسی ڕۆژی ڕەشی جاران بەڕووما هەر نەدرێتەوە
ئاوازی ئەم گۆرانییەم لە نامەمدا نەبڕێتەوە
گەرداوی «نووح»یش هەڵبسێ، خاڵێکی لێ نەسڕێتەوە
سۆزێک بدە بەئاواتم، دەست لێ شتێ نەبینمەوە
وا هەست بکەم کە سەرلەنوێ، دێمە دنیای نگینمەوە
تۆ دەستی نازت ڕاگرە، با بیخەمە سەر چاوەکەم
دیدەم وا گەش ئەبێتەوە، ڕێگەت پڕ لە هەتاو ئەکەم
بەهارێکم بۆ بێنەوە کێڵگەی خەمم بێنێتە بەر
هەر چوزەیەک سەر هەڵ بدات، لاگیرەی گوڵ بدات لەسەر
لە ڕێگەت خۆم دەئاڵێنم، بەدووتا دێم وەک سێبەرت
کوا؟ کێ هەیە وەک گیانی من بێ بەقوربانی سای سەرت
ساباتێکت بۆ هەڵ ئەدەم بەباڵی شیعری بەربووم
لە ئاسۆی بەرزی هۆگری فرمێسک و ناخی هەڵچووم
بەرامبەرت دێم بەچۆکا نوێژێکی قووڵت بۆ ئەکەم
گیانم، ئەکەم بەچاوێک و ئاراستەشی بۆ تۆ ئەکەم
لێو ئەمژم، چاو ئەمژم، دەست ئەمژم، دەمم ئەمژم
وام لە پەردەی بووکی نوێدا تامەزرۆیی خۆم ئەکوژم

***

من و شیعرم

١٩٧١/١٠/٤

کە پەرداخی ئەکەم کوڵمت ئەڵێن ئاڵە گوڵی ژاڵە
بەرەو هەر کوێ پەلت ئەگرم هەمووی ڕێچکەی قەل و داڵە
لە ڕێی حەرف و لە ڕێی کێش و لە ڕێی ئاواز و وێنەت دا
تەلیسمە و جادووە و فتوای کتێبی پڕ خەت و خاڵە
لە سینەمدا ئەناڵێنی هەتاکو دێیتە سەر لێوم
بەرەو ئاسۆ ئەڵێی ئەفڕم، ئەنازی بەو پەڕ و باڵە...
کەچی ئەڕژێیتە ناو دێڕ و بەسەر خۆتا تلاوتل تە
لەبەر پێما وەکو شومڵی، هەوارت لێوی پێ چاڵە

ئەگەر بێت و هەڵیشت دەم بەسەر لێواری ڕۆژێکا
دڵم هەر لێ ئەدا، ئاخۆ سبەینێم تاکو چەن ساڵە؟!
بەسەر لێوی برینمدا، کە دێیت سارێژ بکەی ئێشێ
ئەڵێم ئاخۆ سبەینێ شەو بنێشتی کۆڕی کام ماڵە؟!
مەزاتم کردی بەو نرخەی کە ساڵان نرخی توورێک بوو
کەچی ئەم دی مەزاتیشم مەزەی مێزی گەپ و گاڵە!
لە ئەستێرەی ئەکەم, چاوت، لە هەوری ڕێک ئەخەم باڵت
ئەڵێم ڕەخشێکە بێ وێنە و لە ڕەوتایە بەچوار ناڵە
ئەگەر ڕۆژێک بەدی بکرێیت لەناو دێراوی باخێکا
هەموو گیانت مەیانێکی قەپی گورگی قڕە و قاڵە
لە وێرانەی هەوارگەما، لە سێدارەش دراوی تۆ،
تەمای چیتە؟ بەرەو ئاسمان هەڵت کێشێ سزا و ناڵە؟!
لە زەنگی دەستی عیسادا سروودێک بیت سبەی ڕۆژێ
بڵێن ئەو دەنگە چەن خۆشە، کوڕێکی نێو نیگا کاڵە
لە بازاڕی ژیانمانا درۆیەک نرخی سەد شیعرە!
بەگوێرەی باوە پەرداخی... دەمێ زەردە و دەمێ ئاڵە
بڵێ بۆ وس نەبم ئیتر نەمن شیعر و نەشیعریش من
هەمووی وردکەم؛ نەکا! چایەک دەسا ئیتر ئەمەش حاڵە!!

***

هەستێک

١٩٧١/٧/٢٠

لەبەر تاڤگەی خوڕی چاوتا دەروونم هەڵ ئەخەم ئەمڕۆ
دەبا بڕژێ نیگای جوانت، نیگارت نۆش ئەکەم ئەمڕۆ
پەریی ئاوات لە توێی دڵما هەتاکەی هەر بناڵێنی!؟
دەبا هەڵسێ بەتەقلە و باز، ئەبێ ڕێگای بدەم ئەمڕۆ
لەناو باخی قژی خاوا وشەم لاوک ئەڵێ بۆ ڕوو
لەسەر ئاوازی ئەو هەستەم، دەسم دایە قەڵەم ئەمڕۆ
دڵۆپی شەونمی حەرفم لە تاڵی دێڕ دەئاڵێنم
وەکو پرشەی بزەی کاڵت بەرەو گۆنای ئەبەم ئەمڕۆ

بەبینی گەرمی پڕ تاسەم بزەی لێوی تەڕت ئەمژم
هەتا ئاهێکی بزواندن ئەخاتە گیانی خەم ئەمرۆ
بەدەوری بەرگی والاتا، کە ڕێی چاوم لە تۆ ئەگرن
شەماڵی بەزمی خەرمانم لە دەشتیشا شنەم ئەمرۆ
بەپێڵووی چاو، بەلێو و دەم، بەخۆزگە و هەست و ئاواتم
ئەبێ بتخۆمەوە یەک بین، هەتا بنجی وزەم ئەمرۆ
ئەبێ تۆ گیانی من بیت و منیش بالا ڕووانت بم
لە ئاسۆی بەخت و شانازی بڵێم خەڵکە ئەمەم ئەمرۆ
نیگاری یار لە گیانمایە، هەموو گیانم وەکو یارە
چراخانی هەزار ئاوات، لە خۆما هەڵ ئەکەم ئەمرۆ

***

وەکو

وەکو ئاگر ڕژایەتە ناو دڵ و گیانم
وەکو فیشەک هاتی هەتا سەر ئێسقانم
وەکو هەتاو کێلات بیلبیلەی چاوانم
وەک بازی خەم نیشتیتەوە لەسەر شانم
بووی بەهەوا بووی بەئاوم، بووی بەنانم
بووی بەحەرفم، بووی بەشیعرم، بەئیمانم
بووی بەو سوێیەی کەس نایزانێ و خۆم ئەیزانم

***

ئەگەر ئەتەوێت

ئەگەر ئەتەوێت وەک من بزانی خۆت چەندە جوانی
لە بالا ڕوانی چوارچێوەی دەستکرد وازت ئەهانی
نیگاری جوانت هۆنراوەیەکە هۆنیومەتەوە
گەوهەرێکە من لە ناخی عەشقا دۆزیومەتەوە
ئاوێنە چەشنی دڵی من وێنەت ناتوانێ دەرخا
نییە وەک شاعیر گەوهەر لە دەریای جوانیدا سەرخا

***

خۆزگە

خۆزگە لە پێکی مەستی چاوانت قومێکم ئەدا
وەک وردە باران لە سەروی بالات نمێکم ئەدا
وێڵ ئەبووم بەناو بۆن و بەرامەی سینە و گەردنا
تا خۆم ئەدییەوە لەناو ئامۆونی دووری مردنا

***

کە ئەتبینم بەلەنجە دێیت و دەچی ناو بەناو
بۆ گرتنی وێنەی تۆ چاوێک ئەکەم بە سەد چاو!

***

ئەی شۆخەکە

ئەی شۆخەکە بۆچی من چیم
کەی فریشتەم، کەی من سۆفیم؟!
دێیت و دەچیت بەلەنجەولار
جارێ پایز، جارێ بەهار
زوڵفت وەک تاڤگە بەرداوە
ئەبێ بەتۆز لە حەواوە
لەناو چیمەنی سینەتا
لە ڕێچکەی چاڵی تینەتا
خۆی مات ئەدا لە چپەی مەم
تۆ ئەتەوێ من چی بکەم؟!
جووتێ مەلی هێلانەواز
جار جار وەک شێت، جار جار بەناز
ئەڵێی ها... ئێستا ئەفڕن
تاڵی سووخمەی ڕەق ئەبڕن
شەپۆلی پێستی نەرم و شل
وەک زنجیرەی گەردن و مل
دیارن لە چەپ و ڕاستەوە
لە جامخانەی کراستەوە

وەک سێبەری ناو ئاوی ڕوون
خۆیان لە یەکتری ئەسوون
کوڵمت قوڵپی سەرچاوەیە
گوڵی کەم دەم کراوەیە
دەمت شیلانی لێوی پڕ
لێی هەڵ ئەستێ شاڵاوی گڕ
کە ئەلمۆدە لەبەر ئەکەی
قەفی پاو و پووز دەرئەخەی
هەڵ ئەخزێ ماسوولکەی خڕ
وەکو دڵێ لێدا لە پڕ
لەسەرتەوە لە پاتەوە
چاوی حەزم ئەتخواتەوە
من شاعیرێکی ئەم سەدەم
هەزار خۆزگەت پیا هەڵ ئەدەم
دۆزەخی نەوس لە ناخمایە
سەد گەلە گورگ لە داخمایە
کە دێیت دەچی هیچ ناترسی
لە دۆزەخی نەوسی برسی؟!
مەلت ئەخۆم بەتووکەوە
بەبەرمل و دەنووکەوە
تا شیرینیی لە لێوتا بێ
لەناو تف و جنێوتا بێ
بەهەڵپەیەک وای ئەمژم
گڕی خۆزگەی پێ ئەکوژم
لەناو پەلی، دڵ لێدانا
لە کەف و کوڵی ڕێ دانا
پێکی پڕی دەمی سینەت
ئەڕژێنمە چاڵی تینەت
چاوم بۆ هەر کوێت هەڵ بخەم
دەمی تینووی تێ بەر ئەدەم

هەتا نوقم ئەبم تەواو
بەباوەشی حەز و هەناو
وەک ڕەشەبا و پەڵەی گەنم
هەموو لەشت ڕائەژەنم
ئەی شۆخەکە بۆچی من چیم!
وا ئەزانیت وشکە سۆفیم؟

***

١٩٧١/٣/٢٦

هەوەڵ مەزات

هەوەڵ مەزات، هەوەڵ مەزات
شیعر و وتار
حەرفی چنراو
دێڕی بەفرمێسک هەڵ کراو
کیسەی بیری چاک ئاخنراو!
هەوەڵ مەزات، هەوەڵ مەزات
گوێم لێ بگرن خەڵکی وڵات...
هۆنراوەی کۆن،
هۆنراوەی نوێ،...
دوا چۆڕی ئامانجی هۆشم
وا بەهەرزان...
وا بەتاڵان
ئەی فرۆشم!
هەوەڵ مەزات، هەوەڵ مەزات...
دەنگم بۆچی بەکەس ناگات!
لە شیعر و حەرف و دێڕی ڕووت
هەرچی هەمە
نرخی کەمە!
هەوەڵ مەزات
ئەوا ئاوی ئەژنۆم داهات...

حەرفم بە سەد گاز و قاوە
بادراوە...
ئەو دامێنەی هەڵوەشاوە
لە ڕێگادا داخراوە
وا پێ خوستە، وا سواوە
دوێنێ گەسکی پەشیمانیم پیا هانیوە
تا ئێستا کەس نەی بانیوە(١)
خەتام نییە حەرفم ڕەقە،
جێی ڕاوەستانم وا لەقە!
هەوەڵ مەزات، هەوەڵ مەزات
خواوەندانی وەرزی بەهات
هەتا ئاوی ڕووم نەتکاوە
هەتا خامەم سەری بەرزە
لە برسا لووتی نەشکاوە!
هەتا حەرفم، هەتا دێڕم
لە ڕێی (جەنگیزا)! نەڕژاوە
هەتا پەرتوک و پەڕاوم
ئاهێکی گەرمی تیا ماوە
هەتا لە (طور)
ڕووم وەرنەگێڕاوە لە ژوور
تا بۆ (گوێرەکە)ی (سامری)
دەستە و نەزەر نەوەستاوم
هەتا لێڵایی ئاخ و داخ
نەی تەنیوە بەری چاوم...
بێن بمگەنێ... هەوەڵ مەزات
هەتا هەرکوێ دەنگم ئەگات
هەوەڵ مەزات
تاکەی پشتم بجەڕێنم؟!

(١) نەی بانیوە: نەی گرتۆتە خۆی

تاکەی وەها بنەڕێنم!؟
تاکەی (مۆم)م لەسەر گیانی،
ڕەنج و ئاوات بسووتێنم!
تاکەی نووزەی یاخیبوونم
لەناو خەوا بخنکێنم؟!
ژێر پێم سووا، هێندە گەڕام
خنکاوە قوڕگی سکاڵام
هەوەڵ مەزات، هەوەڵ مەزات
خەڵکی وڵات
(پازەند) و (زەند) و (ئاوێستا)م
بۆ مەزاتە
خەڵکینە بڕوام پێ بکەن
ماوەی مەزات بۆ یەک ساتە!

***

بێکەس

١٩٧٠/١١/٨

ئەگەر خەم ئەخۆم خەم نارەوایە	بۆ هەستی بەتین
قەڵەمی ئازا گریانی نایە	ڕووی کردە نووسین
بۆیە لە یادی شاعیری گەشا	بێکەسی مەزن
ئەدرەوشێتەوە لە حەرفی ڕەشا	سۆزی دڵی من
بێکەس شەهیدی وشەی ڕووسوورە	نەمانی نابێ
دەروونی شیعری ئاگرە و کوورە	تا دێڕێ مابێ
دژی نەزانین، درۆی ڕەنگکراو	خەباتی ئەکرد
لەسەر ڕووی بتی دەمو چاو خووراو	پەچەی لا ئەبرد
دژ بوو بەعیلمێ کە پەپکەی داوە	ماری حەوسەرە
چەکی خوێنینی وای هەڵهێناوە	قڕی بەشەرە
لەهەر کوێ خوێنی گەلان ئەڕێژن	مۆتەکەی قارە
لە هەر کوێ تەرمی شۆڕش ئەنێژن	ئەو پاچی کارە

کە ئەی دی ئەوا خەڵکی وڵاتی / سزا ئەچێژێ
دەستی ئەدایە قەڵەمی زاتی / ئاگر بڕێژێ
بەڕووی دوژمنا گڕی ئەهاوی / شیعر و وتاری
ئەیخستە لەرزین دڵ و هەناوی / زنجیر و داری
وەک بروسکە بوو حەرفی لە دڵیا / ئەیدا لە خامە
بەهرەی هونەری لە کەف و کوڵیا / ئەت وت پەیامە
هەموو شیعرێکی بەستەی شۆڕشە / نابڕێتەوە
مەشخەڵی ڕێگای هەوڵ و کۆششە / ناکوژێتەوە
لە ئەیلولەوە هەر ئەو ڕازەیە / لە خوێن جمانا
کە شیعری بێکەس چەکی تازەیە / ئەکرێ بەشانا
لە شاخ و دەشت و هەردوو نزارا / تۆمارە شیعری
لە بەرگی ئاڵی بووکی بەهارا / هەر گوڵێ ئەگری
پیرۆزەی تانی ئاڵای هیوایە / وەک گوڵی کاڵا
ئاگری هۆش و باوەڕی تیایە / ئاڵا بەئاڵا
ئا لەو سەردەمەی بەندەیی باو بوو / بۆ پارە و کورسی
جوابی داگیرکەر– ئەی بەسەرچاو بوو / هەرچی ئەپرسی
بێکەس بوو شۆڕش گەیشتە سەری / بەتانە و تەشەر
تفی کردە ڕووی ئاغا و نۆکەری / وەک تیری قەدەر
سەر مەشقە شیعری، مێژووی ئەم گەلە / ڕوونووسی ئەکات
پێشەنگی کاروان بێ هەڵە و پەلە / ڕێگەی پێ ئەبات
بێکەس! کوردستان سەهۆڵ بەنان بوو / کاتێ کۆچت کرد
کاروان لەسەر ڕێی مان و نەمان بوو / هەر نووچی ئەبرد
دوژمنی کوردیش... دەزگای نۆکەریی / حەیشی بڕابوو
بۆنی خیانەت دابووی لەسەری / ناوی زڕابوو
ئەم گەلەی ئێمەی پێچابووە شەو / نەبینێ چاوی
ڕێی لێ تێک بدا بەتاڵاوی خەو / کپی کا ناوی
ئەو جامەی گەرمیی ئەدا بەهۆشت / وا بەدەستەوە
ئەو مەیەی کە تۆ ئەت کرد بەنۆشت / وا بەبەستەوە
بەیادی تۆوە منیش بەو جامە / دەروونی پەستم
ئەبووژێنمەوە بەو مەزە و تامە / بخوێنێ هەستم

بڵێت تا ئەبەد «بێکەس» ئەمێنێ / برای ڕاگوزەر
بۆ هەر شایێ گوڵێ ئەهێنێ / کە بدرێ لەسەر
گەلی کورد ئەبێ بەتینی بادەی / تا بێ پێ بدا
بەبەستەی خۆش و گزنگ و سادەی / دڵی لێ بدا
بۆ هەر شیعرێکی لە کەرنەڤاڵا / چرایە بێنێ
بێهۆنێتەوە بەیەخەی ساڵا / دای بگرسێنێ
دەنگی پەیامی ئەسێنینەوە / قەڵەم گۆش ئەکەین
دیوانی شیعری ئەخوێنینەوە / جامی نۆش ئەکەین
بێکەس لە دڵما... منی قوتابیی / زەنگ و سروودی
جیاوازیی نییە مابی نەمابی / ڕازی خلوودی
لە ڕووی خەیاڵما یاد و نیگاری / باوەڕم پێتە
بەگیانی دیلی شەوی هەژاریی / چاوم لە ڕێتە
لە لێوی حەرفت هەڵ ئەسێ ئاواز / بەسۆز و نیان
دڵی شکاوم پڕ ئەکا لە ناز / بۆ ڕێگەی ژیان

***

کاکەی شوان

١٩٧٠/٧/٢٨

دوای تۆ کەوتووم وا بانگت ئەکەم ئەی کاکەی شوان
ڕابەری ڕێگام لە شاخ و دەشتا پەیامی دووان
سۆزی شمشاڵت مەستی کردووم وەکو جامی مەی
گرتوومە شوێن پێت بێ ئەوەی بڵێم بۆ کوێ هەتاکەی
چەند جار خۆم بینی لەناو شاڵاوی ئاگری گڕا
لەژێر چەپۆک و دەستی خوێناویی دڕندەی دڕا
هەرکاتێ ئەمبیست سۆزی شمشاڵت بۆی هەڵئەپەڕیم
لە ڕەشبەڵەکا جێی خۆم ئەبینی بەبێ لام و جیم
بەڵێ تلم دا لە خوێناوما، جوانیم کوژاوە...
سینەم لەت نەبوو، دڵم نەخنکا، سەرم هەر ماوە
برسیمە هاتووم بۆ پیاڵەیەک شیر، ببوژێمەوە
بەڵێن بێ وەکو چرای تازە نەوت هەڵگیرسێمەوە

گەر شایەن نەبووم تو سۆزی شمشاڵ وا بزانە مردووم
کفنێکم بکە ئاڵ بێ سەراپام شەهیدی زیندووم
لەسەر لووتکەیەک لەم کوردستانە گەڵا پۆشم کە
بەپێکی مەرگ و ئاوازی شمشاڵ ئەمجا گۆشم کە

***

باران

١٩٦٩/١٠/٢٥

ئەی بارانی سەر پەڵە بۆم چنیوی نیگارێ...
لە چوارچێوەی خەیالا پەیامی لێ ئەبارێ
لەگەڵ خرمەی دڵۆپیا خورپە ئەکات خەیاڵم
بچنێتەوە ملوانکەی بچڕاوی ملی ساڵم
بیهۆنێتەوە لەنوێ بیخاتە سەر باڵی تۆ
ئاخۆ کام دەنکی ئاڵە! بۆچی ڕژا بەفیڕۆ؟!
ئەبێ بۆچی بەتاڵی داخ و خەما کرابێ
جیهانی هۆندنەوەی تاریک و بێ چرابێ
بۆ، هەر خوا خوامبێ پایز بێت بەتۆز و تەمەوە
لەگەڵ خەیاڵ و هەستم بچمە کووپەی خەمەوە؟!
ئەی بارانی سەر پەڵە لە دایکی خۆت تەریوبە
میوانێکی ئازیزی ساڵێکی کەس نەدیوبە
تەپ و نم دایگرەوە سەربانی شاری خەمم
لە کووپەی تاڵ و ژاڵا تەوژمت با لە دەمم
لەگەڵ زەردەی دەمەو بانگ بشۆرە ڕووی زەرد و کاو
لێوی ئاسۆ تەڕ بکە پەڵە پەڵە و ناو بەناو
وشکە وەردی تۆوکرا و تێراو بکە هێڵ بەهێڵ
لەگەڵ پەیکی شەمالا ڕووبکەرە گەشت و گێڵ
دەمی کانی وشک بوو دەروونی چەمی کەماو
خڕی ئەمبەر و بەریش پاراو بکە بەلافاو
وەکو قژی داهێنرا و لەناو پەلی دارەوە
بەرەو گەردنی لاپاڵ بکشێ و وەرە خوارەوە

لا لێوی ڕێگای کشاو پڕکە لە ئاوی شەویی
با دەرکەوێ خاڵی بەرد، بریق و باقی چەوی
باران تۆ خوشکی هاتی، پێت بەخێر و هاتەوە
زەنگی کاروانت سازبێ با باش دەنگ بداتەوە
لێوی پایزی زەردی سەرمابردە ئاڵ بکە
ڕوومەتی ئاسۆی خەمین پڕ لە خەت و خاڵ بکە
هەرکاتێ هاتوو باریبیت ئەگەر من لە خەوا بووم
لەناو خەیاڵی شیعرا، یا لە جێگای شەوا بووم
ڕێزە دڵۆپێ بگرە پەنجەرەی لای سەرینم
بەڵکو بەئاوازی ئەو خەوێکی خۆش ببینم
با فریشتەی بەربووکت خەندە بدا بەلێوم
لە شایی سەر پەڵەت دا ئەزانی چەند بزێوم
ئەی کچی فەڕ، خوشکی هات، بووکی ژیان وەرگەڕێ
با شاخ و داخ، دەر و دەشت، بەپێتەوە هەڵپەڕێ
لە پەردەی خاکی نەرما لەگەڵ تۆوی ژیانا
مژدەی نوخشەی بەهارتان بدەن بەگوێی جیهانا

***

چیرۆکی عیسا

١٩٦٦/٧/١٤

دنیا شەو بوو
چاوی هیوا ڕووی لە خەو بوو
هاوین گەرم و گڕە و تۆز بوو
ئاگر باران
کاروان زۆری لە گەرمانا
لە تینوانا
دوور لە هەوار
دوور لە جێگا
باری خستبووە لای ڕێگا
لە ناکاوا بەیانی دا

له دوای ژانی بەئێش و داخ
ساوای جوانی مژدە دراو
لە دایک بوو
بۆن خۆش و پاک
بزێو وەکو لاوێکی چاک
هێشتا هەر لە بێشکەدا بوو
ئەدوا وەکو پیاوی بێ باک
بەچەند ڕۆژێ کەوتە سەرپێ
هەنگاوی قەبەی هەڵ ئەنا
ئەدوا بەبێ پێچ و پەنا
دەس بلاو بوو، مژدەی ئەدا
ئەیوت منم، کوڕی خودا
چەتەوڵی ڕۆما، کە، دیی
نوقلانەی دیلی سەر بڕاو
خەریکە بێ دەنگ دێتە دی
لەگەڵ مالووما دەس بەدەس
بە یارمەتی سەد «یەهوودا»
کەوتنە جمە
وەکو لیتاوی دوای نمە
چوونە هەموو سەر ڕێگایە
خۆیان دا لە گشت دەرگایە
وتیان زۆڵە
نەوەی خاک و تەورات نییە
فێری شۆربای کەنشتەوو
پۆشتەی دەستی خەلات نییە
کەی ئەو زۆڵە روحی خوایە
کەی تیماری دەردی گران
کەی بینایی چاوی ژیان
لە دەستیایە؟!
ڕاست و چەپی بۆ هەڵخرا

ڕێی لێ بڕا
هەر چوار لایان وەها لێ تەند
تۆڵەی کوشتنی تەورات و
تۆڵەی بەراتی قەیسەریان
هەموو لێ سەند
هەموو ڕۆژێ پارچەیەکیان
ئەبڕی و ئەکوشت
هەتا ڕۆژێ وەیشوومە هات
بەسەر داری چەپ و ڕاسا
دوا تنۆکی خوێنێشیان ڕشت.
لە ڕۆژێکا تارتر لە شەو
ڕەشتر لە مەرگ
شەوی هەموو دونیا دووررا
کرا بەبەرگ
ئەو خاکەیان تێ هەڵکیشا
ڕەگی هەموو سەوزەیەکیان
لەبن کێشا
هەر بستێ خاک کە سێبەری
پێغەمبەری
بەرکەوتبێ
لەهەر کوێیەک دەرکەوتبێ
کرا بەگۆمی خوێنی سوور
نزیک و دوور
لە دامێنی «گوڵگۆسا»دا
خوێن سەری کرد
سەر هەڵپەڕی
دایک سنگ و یەخەی دڕی
دڵی خودای گرژ و کەسیر
خوێنی بەربوو بەتانە و تیر
خوێن ڕێژەکان

هەتا لووتیان لە خوێنا بوو،
ساتێ ڕۆیین
هاتیشنەوە
قەتماغەی هەر نەبەستبوو
دەمی برین
چاوی(مریەم)
هەر فرمێسکی گەرمی ئەڕشت
لە پای داری چەپ و ڕاسا
گەرمە شین بوو
خەڵک خۆی ئەکوشت

***

قژی چاو مەستێ

١٩٦٦/١/٤

قژت ئەی شۆخەکەی چاو مەست هەموو هەستێ ئەبزوێنێ
نمەی جوانی بەڕووی باخچەی هیوا و شیعرا ئەپرژێنێ
کە ئەیبینم ئەوا پەخشانی سەر شانە و پەرێشانە!؟
لە بەرپێتا، تەلاو زێڕە بەبێ پرسیار و کێشانە
وەکو شەستی بەهارانە کە تیشکی ڕۆژی لێ دابێ
لە پەلکی باخی نەورۆزی دەمەو ئێوارە ئالابێ
وەکو تاڤگەی بەرەو ڕۆژە پەلی ئەڕژێتە سەر سینە
مەلێکی خرپن و مەنگە دەنووکی ناوەتە تینە
لەجیاتی شاڵی ئاوریشم مل و شان و کەمەر پۆشە
ئەگەر شەڕیش بکەی بۆ ناز لە باوەشدا گولاو نۆشە
لەسەر ناو چاو گەلاوێژە و لەسەر لێوی بەیان دیارە
وەکو کاراسکی دەم ئاسۆ لە سۆزەی بایەکیش تارە
لەگەڵ سینە و مەمما هەرگیز چپە و ڕازیان بەئاوازە
لە گەردن خۆی دەئاڵێنێ هەمووی سۆزە هەمووی نازە
گوڵ و نێرگس، کەنیرە و باخ، بەهار و چیمەن و کانی
پەیامی ئەو ئەهێنن بۆ پەرستگەی هونەر و جوانی

پەڵەی گەنمێکە، پڕ دان و قەف و بالا، تەواو! خشتە
شنەی کۆسارە جۆلانەی ئەو و لانکەی هەوای وەشتە
شەپۆلێ دێ و شەپۆلێکیش وەها ئەڕوا بەرەو گەردن
بەسەر سینە و مەمما ئەشکێن: دڵۆپی شەونمی وردن
دەسا ئەی شۆخەکەی چاو مەست نزام لێی وەرگرە جارێ
دە تۆ ئەی میهرەبان ڕەحمێ بەداماوێ بەناچارێ
دە شاگەشکەم بکەن تاوێ بەوەی شادبم بەسەر ڕانت
لەبەر ڕووناکی چاوانتا، لە سایەی زۆڵفی پەخشانت
بەسەر ئەم لێوە وشکەمدا گولاوی قژ دەبا بڕژێ
هەتا گیانی زەبوونم تێر شەرابی زیندەگی ئەمژێ

***

مەلی ناو داو

تەمووز ١٩٦٦

مەلی ناو داوی پەڕوباڵ کراو
خۆی ڕابچڕکان سا بە هەزار حاڵ
بەرەو بەیانی ڕۆژ لێ هەڵکراو
لەگەڵ دەرچوونا، دای لە شەقەی باڵ
دی باخی زەرد و خاکی هەڵقرچاو
چاوەڕێی جووت و گاسن و بێڵن
کانی پڕ قەووزە و کارێزی ڕووخاو
بەنیازی هەوری بەهاری وێڵن
بێ ئیش و هەژار لێو ئەکرۆژن
بەتەمای دەنگی ماکینەی دێون
دەمێکە تاپۆی خۆزگە ئەنۆشن
بەسکێ تێر و سەدیش بێ شێون
هۆشی ناو مێشکی زوو قەتیس کراو
ئەیەوێ بفڕێ بەرەو باخی گوڵ
زمانی پاکی قەپ و قڕ کراو
ئەیەوێ بەر بێ، بیڵێ نیازی دڵ

پۆلە پەپوولەی گیانی بەخت بوو
بەڕووی ئاسمانی ئاواتا ئەڕۆن
باخچەیە بەخوێن ئاویان دا هەموو
دێتەبەر، یاخود بێ سوود خول ئۆخەن؟!
لە ناخی شەوا هیوای سەد ساڵە
بەنیازە، هەتاو گزنگڕێژی کا
بەسیەتی ئیتر چاوەڕێ تاڵە
تف لە ڕووخسار و لە کاوێژی کا
پێش ئەوەی مەلی تینووی بەیانی
بگاتە ئاسۆ خستیانەوە خوار
جامی ئومێدی دەستی ژیانی
زۆرتر لە جاران پڕ کرا لە ژار!!
شەپۆلی ئاگر بەکڵپە و سوورە
هۆش و زمانیش وەک دێم و بەراو
هەر ئەسووتێنێ نزیکە دوورە
جێ پێیەک ئەبێ بەگۆمی خوێناو
ئەو خوێنەی وامان زانی سەرێکە
بەبڕینی ئەو کارمان تەواوە
ئێستاکە دەرکەوت جانەوەرێکە
سەد پەل و سەر و زمان و چاوە
گۆڕێ هەڵکەنرا بۆ ئەو، تێی بخەن
بیروباوەڕ و کەلاک و سەری
وا وەرگەڕاوە ڕۆژی ناپەسەن
بەباقە گوڵی هیوای تێوەری
ڕەوڕەوەی مێژوو وا دێتە دواوە
بەسەر خەرمانی هیوا و کۆششا
بێز ئەکەیتەوە هێندە گڵاوە
تا لووتی وا لە، خوێنی شۆڕشا!

***

وێنەی کچێکی شۆخ

١٩٦٥

دوو مەمەکەت ئەی کچەکەی نیم کەچ نیگا
ئەی پەیکەری خوای هونەری چواردە ڕێگا
دوو کۆتری سپی و جوان و باڵەفڕن
خڕ و خنجیلە و خوێن گەرم و سوخمە دڕن
دەنووک ئاڵ و بەر سینە پڕ ناسرەوێن
چاو لە دەر و شێت و وێت و دوگمە ڕەوێن
لەناو هێلانەی سینەتا. وا دییارن
لە شەتەکی سوخمە و ئەتەک زۆر بە قارن
وەکو ساوای بەر مەمکانە پەل ئەکوتن
هەر ئەوەندەی ماوە بەجووت بێنە وتن
ڕێگەیان بە، با هەڵقوڵێن لە سینەوە
بۆ یەک هەناسە با مەرجێ بەرینەوە
با بازرەقە بدەن بەجووت بۆ ناو دەستم
بۆ دەستەمۆکردنی مەل زۆر بەدەستم
بەڕوومەتم خوتوکەیان ئەدەم... دەمێ
دەمێ... دەم و دەنووکیان ئەمژم کەمێ
بۆیان ئەڵێم هەزار ئاوازی دڵ ڕفێن
ئاوازی تەرمی بەسۆزی کۆرپە خەوێن
لەوان گڕۆزی و سەر ڕەقی، نازیش لە من
هەتا لە لانکەی سینەتا جوان خپ ئەبن

***

هەموو فێنکی ئێوارەیە بەگوزەرە کەمانا ڕائەبووری

١٩٦٥

بەئێوارن لەگەڵ فێنکی لە ماڵێ دێتە دەر نازار
وەکو سروەی بەهارێکە دەرودەشتی گوڵ و گوڵزار
لە ناخی گۆمی جوانیدا فوارەی زێڕە هەڵ ئەقوڵێ
لە قولایی هەزار چاوا وتاری سۆزە وا ئەکوڵێ

وەکو ئاوی شەتاوی ڕوون کە ئەکشێتە بەری جادە
بڵێم وەک چی؟ بڵێم چۆنە؟ پەرییەکی خووازادە
لەگەڵ لەنجەی، لەشولاری شەپۆلی ڕوون ئەدەن دیارە
ئەڵێی ئاوریشمی فستانی شل و نەرمی لەلا بارە
لەبەر تاڤگەی قژی کاڵیا وەکو مەڕمەڕ مل و شانی
ئەپرژێن بەڕووی بادا پلووسکی زوڵفی پەخشانی
کە ئەڕوانیت بەرەو سینەی کەمێ بەرز و پڕ و پانی
لە چاوانتا ئەناڵێنێ هەموو ڕازێکی پەنهانی
کە چاوی گێڵ ئەدا، چاوی جیهانێکە، دییارێکە
هەزار کەشتیی دڵی شەیدای تیا وێڵی کەنارێکە
بەسینەی سنگییەوە دوو بەچ بەچی کۆتری دەنووک ئاڵن
ئەڵێی ئێستاکە وا دەفڕن ئەوەن سەر شێتن و تاڵن
***
بڵێم ئەو جوانە یا جوانی وەکو ئەو وایە ئەنوێنێ
کە خان و مانە ئەی خوایە دڵ و گیان و دیەم دێنێ
سەرم سەرگەردی ئەو ڕێیە کە ڕێگای تۆیە ئێوارە
هەموو عومرم بەساتێکە کە باڵای تۆم لە چاو دیارە
لە مێژووی عەشقما هەر تۆی پەڕەی هەرگیز لەبەر چاوی
بەڵێ هەرچەندە نازداری وەهایشە قورسترین داوی

لەبەردەم شانۆیەکدا

پێشکەش بە(س.ج)

لەسەر تەختێ لەناو باخی گوڵانا دیم نیگاکانی
بەرەو شانۆی گەلێ ڕووناک وەکو کاراسکێ ئەیڕوانی
سەر و پەرچەم کشومات بوو لەسەر شانی خپی دابوو
لەسەر گەردن دەقی تاتای، هەتا ئەوسایە نەشکابوو
لەگەڵ قاقای دڵم ئەیدا لە شەقەی باڵی ئەشعاری
وەکو پەروانە بۆ دەوری نیگاری شۆخ و نازداری
لە نێو جوانانی ناو هۆڵا وەنەوشەی باخی پڕ گوڵ بوو
لە بەستەی گەرمی ئاهەنگا سروودی هێرشی دڵ بوو

هەموو هەستم لەلای ئەو بوو، نە شانۆم دی نە ئەکتەر بوو
لە نێوانی من و ئەودا، خەمی دڵ بوو، بەڕابەر بوو
وتم ئەی خەم، لە جامی دڵ وەرە و سەرکە بەرەو چاوی
بەرەو لێوی وەکو خونچەی بەئاستەم، زەردە لێداوی
بڵێ من پێکی ئەو شێتەم لە وێ دا واقی وڕماوە
دەسا یەک قوم لە لێوی خۆت، هەتا گیانێکی تیا ماوە
کچێ ڕازی دڵی جوانان ژیان گشتی لە لای تۆیە
کەمێک ئیکسیری ئەو چاوەت بدە لەو ئاگر و سۆیە
لە جوانانا بەتەنها تۆی ئەبزوێنی دڵ و هەستم
بەپێکی شێتی ئەو چاوەت هەمیشە کەیل و سەرمەستم
کە من خەڵکی بەبێ قیبلەم ئەزانن، سەیر و سەیرانە
بەبێژنگ چۆن ئەگیرێ ڕۆژ، کە قیبلەم جوانی جوانانە
ئەگەر (جوانی) وەکو خواوەند مەقامی عەرشی هەبوایە
بەتەنها تۆی کە لایەق بی بەعەرشی بەرزی ئەو خوایە
دڵم مەکوژن وەکو دیوانە بۆ ئەشعار لەگەڵ تانە
کە کێش و قافیە و مەعنای هەمووی بۆ ئێوە تەرخانە

***

هۆنەر ئەگری!

١٩٦٥/١٢/٧

دەسا ڕێگەم بدەن خەڵکە لەگەڵ خۆما کەمێ بدوێم
وەکو فرمێسکی چاوی خەم بەسەر دڵما کەمێ بڕژێم
کەمێ بڕوانمە ئەو ڕێچکەی کە پێم تیاگرت و پیا هاتم
هەتا ئێستاش سەری نەی دا لە دەرگای شاری ئاواتم
مەتاڵای کەم، پەڕەی مێژووی ژیانی تاڵی ڕابووردووم
هەموو عومری بەناسۆر و، هەموو ڕۆژێکی با بردووم
سەری دێڕ و بنی دێڕی، هەمووی هەر ئاخە تاساوە
بەفرمیسکێ بەسەر چاوی هیواما هەوری کێشاوە
هەمووی سەر مۆرە بۆ گیانێ کە گیانی خۆی لەلا بارە
هەمووی هەڵبەست و هۆنراوەی کوڵۆڵی و دەردوو هاوارە

بەهارێکی نەبوو ژینم بڵێم خۆشە بەهار وا بێ،
لەگەڵ بووکی هیوا خۆزگەم نەدی جارێ بەزاوابێ،
بەرەو هەر چاوگەیەک، چووبم لە تینوانا دەمێ تەڕکەم
لەبەر شالاوی گورگ و سەگ نەشم توانیوە ڕێ دەرکەم
لەسەر ڕێما نەبوو دارێ، لە سێبەریا، هەتا تاوێ
وچانێ با، لەشی ماندووم کەمێکیش لێک بنێم چاوێ
شنەی سەر ئاو و ناو باخێ، نەبوو گیانم ببزوێنێ
چرۆی بەخت و هیوای جوانیم بەئەسپایی بپشکوێنێ
لە باوەش دا، لەژێر سایەی قژێکی خاو و پەخشانا
لەبەر تیشکی چرای جوانیی نەمامێکی درەخشانا
بەیانی لێوێ نەی باران شنە و ئاونگ بەسەر لێوما
بەسەر گیانی بوزڕکاو و بەسەر بالای چڵ و چێوما
دڵۆپێ مەی چییە، نەمچەشت لە جامێکی تەڕ و ئالا
لەگەڵ یارێ، لە گوڵزارێ، لە کوێستانێکی خاڵ خالا
نمەی بارانێ هەر نەی دا لەشەتڵی عومری ناکاتم
سەپانی هەر نەویست جارێ، بڵێم چی؟ وەرزی بێ هاتم
سوراحیی دڵ لە زوخاوی خەم و دەردا هەتا لێوە
لە کونجی قووڵی سینەم دا، هەزار جێ بەردی وا پێوە
کەسێ دیقەت لە چاوم کات، ئەبینێ گۆمی خوێناوە
دەسی مەینەت بەقاروقین چڵۆسکی تیژی تێناوە
لە ئاراما ئەوا سووتام، کە ڕێی ئارام وەها دوورە
دەروونی ڕازی بێ نازم، تەنووری ئاگری سوورە
دەسا، ئەی خەم، دەسا هاوڕێی شەو و ڕۆژ و هەموو ساتم
دەستت، ڕابگرە بۆ دەستم، زەبوونم ڕووبەڕووت هاتم
لە مەیخانەی شەوا، با ، بێ، مەیی خەستی هەزار ساڵە
لەتالاوا... وەهام گێژگە، نەزانم عومری خۆم تاڵە

***

ئەی ڕۆژ

١٠/١٢/١٩٦٤- نوگرە سەلمان

ئەی ڕۆژ شەوی تار پەنگی خواردەوە
ئاسۆی دەم کەلی ئەوا شاردەوە
پەنجەرەی لەسەر شاری سەد ئاوات
وا داخستووە کە وازی نەکات
وا باڵی ڕەشی خۆی داهێشتووە
توێ بەتوێ ئەرزیش تامی چێشتووە
باخچەیە، چیمەن بەپێی پەستە
گوڵ سیس و ماتە گیانی بێ هەستە
سەرچاوەی ڕوونی پڕ لە مووڕووی چەو
یاری کشتوکاڵ، ئاسک و گەلە و کەو
وەکو فرمێسکی مەنگە، بێ خوڕە
دەراوی گورگ و کەمتیاری دڕە
پەرچەمی داری بەژار دارژاند
گەڵای هەڵوەران بێ دەردی خەزان
بوو بەکرۆشە بۆ فەقی جۆ زەرد
بۆ گوڵی گەنمی تەڕەکاڵ و وەرد
لە کوندەبەبوو بەولاوە مەلێ
دیار نییە، سۆزی بخاتە پەلێ
بولبول و خونچە: «سەر پەنچەی چڵان»
پەپوولەش :«خاڵی لا لێوی گوڵان»
نوقمی تاریکەن بێ شنە و ئاواز
بێ چپە و سروە و زەردەخەنە و ڕاز
بزەی سەر لێوی کۆرپەی بەر مەمە
وەک نەبێ وایە، ئەوەندە کەمە
ئەی ڕۆژ ئەو شەوە تاڵ و گرانە
ئاشی تاریکەی، هەر لەپێ و دانە
وەکو دێوی ڕەش هەر ئەنرکێنێ
بۆ تروسکەیەک هەڵی چۆڕێنێ

وا دڵۆپ، دڵۆپ ئەستێرەی ئاسمان
ئەلێستەوە بەلایەک زمان
لە پۆلە مەلی ڕووی ئاسمانی شەو
چەندی ڕاکێشان بۆ ناو داوی خەو
پیش ئەخواتەوە و مرقی کردووە
دەمی بەیانی بەچنگ گرتووە
ناو چاوی مۆری هەر هەورێ دێنێ
ئەی ڕۆژ بڕوات بێ خوێنی ئەڕژێنێ
هەر باو بۆرفت و سەرما و سەهۆڵە
ڕێوبانی بەهار بێ ڕچە و چۆڵە
ئەی ڕۆژ ئەم شەوە درێژەی کێشا!
جەستەی ژیانی سڕکرد لە ئێشا
کام خەوی خۆشە شەوەیە و هاڵە
کام پێکی مزرە، ژاراوی تاڵە
ئەوەندەش داخی شەومان کرد بەشێو
کاسەی ئارامیش پڕبوو هەتا لێو
شەوی وا نەبووە ئەی ڕۆژ بەچاوت
ئەیەوێ ون کات شۆرەت و ناوت
سا لەسەر باڵی سیمرخی خەبات
هەڵبێ لە ئاسۆی بڵندی وڵات
بەبێ خەرمانە خاڵ و ڕووت دەرخە
مرواری ئاوات لەگەڵ خۆت سەرخە
شەو بێنەوە یەک وەک چاوی پەپوو
کە لەگەڵ ڕۆژا بکرێت ڕوو بەڕوو
سەهۆڵبەندانی ڕێوبان بشکێنە
گوڵاوی گزنگ جوان بپرژێنە
خونچەیەک وا، شەو، ئاوی ڕووی مژی
بی گەشێنەوە وەکو گوڵ بژی
ئاڵای خەمگینی بەخوێن ڕەنگکراو
بەخورەی قاقای پڕکات دڵ و چاو

بیرێژێ بەسەر لێوی برینا
بەگوێی فریشتەی خەواڵووی ژینا
بی بووژێینەوە بەهار و جوانی
بزەی سەرلێو و خەندەی بەیانی
دڵدارانی تۆ لە سەیرانگای ژین
دێنە ئاهەنگ و بەزم و هەڵپەڕین
سەد پێک هەڵ ئەدەن لەو چاوە کاڵە
شەویش بێ ئیتر هەر «کەرنەڤاڵە»

***

بەهاری عومرم

١٩٦٣

بەهاری عومرم بێ بارانی بوو
وەرزی دڵداریم هەر گرانی بوو
نەمامی هیوام چرۆی هەڵوەری
گوڵێکی گەشی نەدا لەسەری
خۆشەویستەکەم بەناز و نیان
نیگای تۆم هەبێ لام خۆشە ژیان
بەیانێک نەبوو گزنگێکی کاڵ
یا پرشنگێکی لێوی ئاسۆی ئاڵ
بدات لە باخم چلێک هەڵبدات
سەهەنی فێنک لە ڕووی دڵ بدات
خۆشەویستەکەم بەناز و نیان
تۆم هەبی ئیتر لام خۆشە ژیان
هەر یەکەم بەهار گوڵی ئاواتم
کەوتە بەر زوقم و وەیشوومەی هاتم
ئەو پێکەی ویستم بیبەم بۆ لێوم
لێیان شکاندم بۆ قوڕ نەپێوم
خۆشەویستەکەم بەناز و نیان
تا شێوەت بکەم لام خۆشە ژیان

پێکی ڕژاوم وا خۆڵ ئەیمژێ
وا چاوەڕوانیم خۆزگە ئەیکوژێ
چۆلەکەی دڵم دا بەدەم باوە
نە پەیامی نارد نەخۆی گەڕاوە
خۆشەویستەکەم بەناز و نیان
بێ نیێونیگای تۆ بۆچیمە ژیان
هەڵیگیرسێنە چرای کوژاوم
با بیهۆنمەوە حەرفی ڕژاوم
بەخەندەی نیگات چاوم ئەڕێژم
نەمامی هیوای تازە ئەنێژم
خۆشەویستەکەم بەناز و نیان
بەبۆنەی تۆوە لام خۆشە ژیان
ئەی خۆشەویستم ئەگەر گوێت لێمە
ها وەریگرە ئەم وێنەی پێمە
چوارچێوە ئەشکێ وێنە ئەمێنێ
هەر زستانی سارد بەهار ئەهێنێ
خۆشەویستەکەم بەنازو نیان
بەخۆشی تۆوە لام خۆشە ژیان
***

ئەی دەنگخۆش

نیسان ١٩٦٣

سکالامە، برای دەنگخۆش لەلای تۆ
لەلای سۆز و چریکە و لای سەدای تۆ
بەرەو هەر کوێیەک ئەڕوانم زەبەنگە
نە ڕێ دیارە نە کاروانە نە زەنگە
بەری ئاسمانی لێ گرتووم تەمی ڕەش
بەرەو هەر کوێ هەڵیێنێم پێ، قووڕە و هەش
مەلی هۆشم لەناو داوی سزایە
جریوەی ئەو ئەڵێی داد و نزایە

پەریی هەڵبەست وەکو زیز بێ تەریوە
ئەڵێی ئاشیانی خۆی... دڵمی نەدیوە
بەهار و باخی ئەم سالم خەزانە
وەکو بێژی کە ساڵ سالی نەمانە
نە گوڵ دیارە لەبەر چاوم نە چیمەن
نە لووتکەی شاخ نە ئاسۆیەک نە دیمەن
نە گولزارێک نە سەیرانگا و سەراوێک
نە ڕوویەکی گەنم ڕەنگ و نە چاوێک
نە ساوایەک گروکاڵ کات نە منداڵ
نە بەرخۆلە، نە کارژۆلە لە لاپاڵ
نە بۆنم کرد وەنەوشەی شین لە باخا
چنوریشم نەدی بڕوێ لە شاخا
نە لێوێکی تەڕ و ئالم مژیووە
نە پەلکی خاو لەسەر ڕووی من لەربووە
ئەوەی خۆشی بدا، خۆشی خەمینە
دەسی سەد مەینەتی ئەمڕۆی لە بینە
بەڵێ باوەڕ لە دڵمایە و بەتینە
هیوای پیرۆزی من شادی و نگینە
بەلام سۆزێ لە ئاوازت بەسۆزبێ
منالی خەم کە هەرچەندەش گرۆزبێ
لەناو پێشکەی دڵی پەستما کەمێ خپ
ئەبێ و ئەنوێت و ئاسودە و قڕوقپ
دروودی دڵ ئەهێنێ، دەنگ کە خۆش بێ
خرۆشی دڵ ئەجوولێنێ بەجۆش بێ
هیوای پیرۆز ئەبزوێنێ لە دڵ دا
لەش و گیانی پوترکاویش لە گڵ دا.
***

فەرهەنگی خەم
٢

پێشکەش بێت بەو یادگارانە:

ئەو رۆژگارانە
ئەو ئازارانە
ئەو جوانی و جوانانە
کە بەشیان دیارە لەم شیعرانەدا
پێشکەشە بەیادی ئەو دوو گوڵە
جوانەمەرگەم کە لەم
ئاخر و ئۆخرەی تەمەنمدا داخی
مەرگیان
چزا بەدڵی خەمبارم دا...
کەژاڵی جوان ١٩٦٢-١٩٨٣
بەهاری جوان ١٩٦٨-١٩٨٤

خوێنەواری کوردی ئەدەب دۆست وا بۆ دووەم جار (فەرهەنگی خەم)ی خۆمت ئەخەمە بەرچاو کە بریتییە لەو چامە و کورتە شیعرانەی لە «فەرهەنگی خەم»ی یەکەمدا چاپ نەکراون لەگەڵ چەند نموونەیەک لەو شیعرە کۆنانەم کە لاپەڕەی رۆژنامە و گۆڤاریان نەدیوە واتە ئەو هۆنراوانەی کە لە پەنجاکاندا هۆنراونەتەوە، ئەم فەرهەنگی خەمەیشم بۆیە بێ پێشەکی و بێ لێکۆڵینەوە پێشکەش دەکەم چونکە ئێوەی بەڕێز و خۆشەویست لەلای من دەروونتان لە هەموو ڕخنەگرێ فراوانترە و بیر و هۆشیاریتان لە هەموو زانایەک پایەدارترە و تاقیکردنەوەکانتان لە هەموو پیرێک دنیا دیدەتر و حوکمتان لە هەموو حوکمێک ڕەواترە.

کورتە شیعرەکان

١٩٨٤/١١/١٧

شاعیرێکی ڕەنگ بۆ ڕێژراو
لەناو لەپی چەپڵەیەکدا
خۆی با ئەدا
شەنی لێگرت بەدەستەوە
کاودانی خۆی بەبا کرد و
زێرابی ماڵە گەورانە،
دەم و کەپووی خۆی ڕائەدا.
ئای کە حەیفە نیوە شیعرێک
دنیا نەکات بەئاگر و
ڕووی دووڕووان نەسووتێنێ
نیوەکەی دی ڕەهێڵەیەک
بۆ سەرپەڵەی شارانی خەم
نەبارێنێ
بۆیە وتم:
کوڕە کابرا ئەتۆ ئاگات لەخۆ نییە
لە دەرباری زۆرداراندا،
لە بازاڕی بێ باران دا
وشەکانت وا خەریکن، دەرپێکانیان دائەکەنن
ئەی دەن بەسەرشانی تۆدا!
هەروا زۆڵە و فرتەیان دێ
لەناو نوێنی ژانی تۆدا

***

گەوهەری تاک

١٩٨٤/١٠/٣٠

هەتا تۆ تاکە گەوهەر بووی،
لە فەرهەنگی ئەوینم دا...
منیش بۆ خۆم دڵنیا بووم
لە هەر کوێیەک کەڕنەڤاڵی

ئەوین داران هەڵکرایە...
منی تیا بووم
کە تۆ ڕۆژگاری ناهەموار
گەرداوی خۆیی کرد بەسەرتا
منیش خۆم و شیعر و بەستەم
هەرچەند داد و هاورمان کرد،
وەکو توێشو و پێچراینەوە لە کەمەرتا
بانگم هەڵدا: ئەی باوکەڕۆ
من بێ یارم...
ئەی باوکەڕۆ
بێ ئەوینم، بێ شەرابم، بێ بەهارم[١]

***

نالی، گۆران، قانع، سیاب...

١٩٨٤/٩/١٧

کاتێ کە مرد،
هیچ دەنگ نەبوو،
باری هیچ کەس لاسەنگ نەبوو
ڕۆژگار هات و ڕۆژگار ڕۆیی...
کەوتە سەردەم،
بوو بەخۆراکی سەد قەڵەم!،
نەیان برد و نەیان هێنا
لە گشت باس و سەرباسێکا
ڕەوا بوایە یا ناڕەوا
ئەیانچێنا
هەرزمان بوو پێی تیژ ئەبوو
هەز گەروو بوو ئەکرایەوە
لە چاوانی برسێتی ئەو

١- بەهار کچی خۆمە و لە دوای مەرگی خوێناوی (کەژاڵ) ئەمیش بەدەردی کوشندە لە ٣/ ١٠/ ١٩٨٤دا، بوو بەبووکی ناکام.

هەر گەدە بوو تەسەل ئەبوو
هەر کاسە بوو ئەخورایەوە!

***

ئەبێ بڕۆم

١٩٨٤/٩/١٧

ئەوسا ، هەر من بۆ ئاهەنگی ئەوینی تۆ
دێوانە بووم،
بەدەستەوە...
تاقە جامی خەست و خۆڵ و پەیمانە بووم.
ئەوسا هەر من لە دەربارتا...
تاقە شاعیری دەرباربووم
لەسەر زەمینی ئەندیشەی عەشقێنی دا
یەکەم گوند و یەکەم شار بووم.
یەکەم ڕووباری ئاودار بووم.
بەڵام ئێستە دەربار پڕە
هەر کەسێک دێ هاوار ئەکات: من عاشقم
کەچی لەسەر دەست و گۆنای
نیشانەی زامێ دیار نییە(١)
کە عاشقی ڕاستەقینە نەناسنەوە،
خودات لەگەڵ ئازیزەکەم
ئەبێ بڕۆم، هیچ چارنییە!.

***

پەیڤ

١٩٨٤/٩/١٧

هەرچی پیتی پاک و جوانە
هەرچی پەیڤێ کە چەلەنگ و کە هێژایە

١- ئیلهام لە شیعری طاهیر بەگی جاف

نەبێ بەشانێ بۆ شیعرێ
کە تەنها بوو چلێ پووشە،
کە کۆمەڵ بوو چنگێ کایە.
ئەگەر شیعریش...
سۆزێ نەدا بەدەروون و
چێژێ نەدا بەزمان و
گوڕێ نەدا بەتێکۆشان
مستێ وشەی بێ بەهایە.

***

گریان

١٩٨٤/٩/١٧

ئەم بەهارە کە هاتەوە
ئەگەر بێت و من بمێنم
لەسەر گوڵێک لەو سەیوانە
هەتا فرمێسک لە چاوما بێ،
هەتا هەنسک لە دڵما بێ
هەر ئەگریم و هەر ئەخوێنم

***

١٩٨٤/٥/١٠

باران، باران
بەو پاکییە بەو جوانییە
خوڕ بێ و نمە
لە کێڵگەدا دانەوێڵە و لەناو باخدا گوڵ ئەڕوێنێ
لە ڕەقەندا، ئەشکێ و ئەڕژێ
لە سرکەوانی(١) بۆگەمدا
چی بەسەردێ و چی دەردێنێ؟!...

***

١- سرکەوان = سەران گوێلک.

باران

١٩٨٣/٤/٢٧

سالێک ئاسمان چوو بەقینا لەم زەمینە بێ خەتایە
بارانی لێ گرتینەوە
رووبارەکان هەڵپرووکان
سەرچاوەکان دەم و چاویان چوو بەقوولا
مەلا بۆ نوێژی ئیستیسقا رووی کردە چۆڵ
دارودرەخت بەگەرەکی کێوەکاندا
بووکە بارانەیان ئەبرد.
کەڵکی نەبوو
ئاسمان دڵۆپێ بارانی هەر نەباران
دەنگێ کەوتە کووچەی شاران
زەوی ئەڵێ:
چارنەماوە پەنابەرن بۆ لای هەڵۆ،
هەڵۆ ئامان، هەڵۆ ئامان.
لە هێلانەی سەرکاوەوە چریکانی
شەقەی باڵی بوو بەبروسکە و چەخماخە
لە ئاسماندا گیرسایەوە
ئاسمانی چی؟... لە ترسانا گریێ یەخەی کرایەوە
هەڵۆم هەڵۆ
چنگێ تیژی وەهای لێدا
سینگ و بەرۆکی دادڕان
ئیتر باران لێزەمەی کرد، تا کەوتینە باران بڕان.

***

١٩٨٣/٣/١٢

کە ڕوانیم بەجەستەی خۆمدا
برینەکان وەکو گوڵی کراوە بوون،
خوێنیان دەتکا.
کاتێ ڕوانیمە دوژمنان...

لە ژێر باری ڕقی خەستیان لە ئارامم،
پشتیان دەشکا.

***

ئەی کچی جوان...
ئەگەر بەناو نیگایەکتا ناخودای(١) خۆم بڕەتێنم.
بێ گۆمان بە کە دەتوانم سەری لە خۆبایی بوونت
بە ئەستێرە شیعرەکانم
وەک لقی دار بشەکێنم.

١٩٨٣/٣/١٢

***

دەرگای بازاڕ لەسەر پشت بوو
بۆ کڕیاری وردەواڵەی هونەرمەندان
ئەدەب، نیگار، سۆز و سەما.
وتم:
ئەرێ باس چ باسە،
کۆگای بەڵێن لە کوێ وەیە؟
وتیان:
هەتا دوێنییش هەبوو، ئەمڕۆ نەما.

١٩٨٣/٣/١٢

***

بۆ کەژاڵ(٢)

١٩٨٤/٤/٨

کە تۆ ڕۆییت گومان بەران
لایان وا بوو
ئیتر دڵم ویرانەیە
شەن و کەوی لەشیان کردم،

(١) ناخودا: کەشتی.
(٢) لە ١٩٨٣/٦/١٧دا «کەژاڵ» بەرووداوی کارەساتی ئۆتۆمۆبێل، لە ٣/ ١٩٨٤/١٠دا (بەهار)ی کچم لە تەمەنی ١٦ ساڵاندا بەدەردێکی کوشندە چوو. واتە لە ماوەی ساڵێکدا دووجار جگەرم سووتا و ڕەنجم بە باچوو. ئەی داخ، ئەی داخ.